T.C.
AKSARAY ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

İLKÖĞRETİM (FEN BİLGİSİ EĞİTİMİ) ANABİLİM DALI

FEN BİLGİSİ ÖĞRETMEN ADAYLARININ KAN BAĞIŞINA YÖNELİK TUTUMLARININ İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Enver KILINÇ

DANIŞMAN
Doç. Dr. Mustafa KIŞOĞLU

AKSARAY, 2019

Aksaray Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü'nün **142308419** numaralı Yüksek Lisans öğrencisi, **Enver KILINÇ** tarafından hazırlanan "**FEN BİLGİSİ ÖĞRETMEN ADAYLARININ KAN BAĞIŞINA YÖNELİK TUTUMLARININ İNCELENMESİ**" adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından OY BİRLİĞİ ile Fen Bilgisi Eğitimi Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Doç. Dr. Mustafa KIŞOĞLU
Aksaray Üniversitesi
Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum. .....

Üye: Doç. Dr. Mehmet MUTLU
Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi
Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum. .....

Üye: Prof. Dr. Naim UZUN
Aksaray Üniversitesi
Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum. .....

Tez Savunma Tarihi: 20/05/2019

Jüri tarafından kabul edilen bu tezin Yüksek Lisans Tezi olması için gerekli şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

.....

Doç. Dr. Mehmet Ali HINIS
Fen Bilimleri Enstitüsü Müdürü

DOĞRULUK BEYANI

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum bu çalışmayı, akademik kurallara ve bilimsel etik, ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yol ve yardıma başvurmaksızın yazdığımı, yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, çalışmamda kullandığım verilerin orijinalliğini ve her türlü intihalden uzak olduğunu beyan ederim.

Enstitü tarafından belli bir zamana bağlı olmaksızın, tezimle ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçlara katlanacağımı bildiririm.

Enver KILINÇ

TEŞEKKÜR

‘’Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Kan Bağışına Yönelik Tutumlarının İncelenmesi’’ adlı bu araştırmada her türlü desteğini esirgemeyen ve vazgeçmek üzere iken tezimi tamamlamam için gerekli motivasyonu sağlayan değerli danışman hocam Doç. Dr. Mustafa KIŞOĞLU’na teşekkür ederim.

Ayrıca öğrencilik sürecimden bu yana desteğini esirgemeyen değerli hocalarım Prof. Dr. Naim UZUN, Prof. Dr. Özgül Keleş, Doç. Dr. Sedef CANBAZOĞLU BİLİCİ hocalarıma teşekkürü bir borç bilirim.

Çalışmam nedeniyle çok defa sosyal etkinliklerden feragat edip evde oturmak zorunda kalan ve araştırmama katkılarından dolayı değerli eşim Fen Bilimleri Öğretmeni Nazmiye KILINÇ’ a teşekkür ederim.

Bütün araştırma sürecinde her zaman yanımda olan Matematik Öğretmeni arkadaşım Sedat MAN’a teşekkür ederim.

Araştırma ve tez yazım sürecinde görüşlerini belirterek benden desteklerini esirgemeyen Sınıf Öğretmeni arkadaşlarım Mehmet ÇİFTCİ ve Abdül Samet ÇINAR’a teşekkür ederim.

Yazım ve imla konusunda tezime katkı sağlayan ve desteklerini esirgemeyen Türkçe Öğretmeni arkadaşım Cem GÜLDEN’e teşekkür ederim.

Yardımlarından dolayı Bilişim Öğretmeni arkadaşım Nuh GÜRLEK’e teşekkür ederim.

Ayrıca çeviri konusunda çalışmama katkı sunan arkadaşım İngilizce Öğretmeni Nursevim GEZGİNOĞLU’na teşekkür ederim.

Enver KILINÇ

AKSARAY, 2019

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR i
İÇİNDEKİLER ii
ÖZET iv
ABSTRACT v
ŞEKİLLER DİZİNİ vi
ÇİZELGELER DİZİNİ viii
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ ix
1. GİRİŞ 1
1.1 Problem Durumu 1
1.2 Araştırmanın Amacı 9
1.3 Araştırma Soruları 10
1.4 Araştırmanın Önemi 11
1.5 Araştırmanın Varsayımları 13
1.6 Araştırmanın Sınırlılıkları 13
1.7 Tanımlar 13
2. LİTERATÜR ÖZETİ 15
2.1 Kan Bağışına Yönelik Yurtiçi ve Yurtdışında Yapılan Araştırmalar 15
3. YÖNTEM 28
3.1 Araştırma Modeli 28
3.2 Evren ve Örneklem 28
3.2.1 Örneklemin özellikleri 28
3.3 Veri Toplama Araçları 33
3.3.1 Kişisel bilgi formu 33
3.3.2 Kan bağışına yönelik tutum ölçeği 34
3.4 Verilerin Analizi 34
3.5 Güvenirlik ve Geçerlik 35
3.5.1 Geçerlik 35
3.5.2 Güvenirlik 36
4.ARAŞTIRMA BULGULARI 37
4.1 Kan Bağışına Yönelik Tutumlar 37
4.2 Ölçeğin Alt Boyutlarına İlişkin Analizler 40
4.2.1 Toplumsal ve sosyal sorumluluk alt boyutu 41
4.2.2 Endişe alt boyutu 44
4.2.3 Toplumsal görüş ve anlayış alt boyutu 46
4.3 Araştırma Sorularına İlişkin Analizler 48
4.3.1 Cinsiyet değişkenine ait bulgular 48
4.3.2 Sınıf düzeyi değişkenine ait bulgular 49
4.3.3 Aile gelir durumu değişkenine ait bulgular 51
4.3.4 Anne eğitim durumu değişkenine ait bulgular 52
4.3.5 Baba eğitim durumu değişkenine ait bulgular 53
4.3.6 Daha önce kan bağışında bulunma durumu değişkenine ait bulgular 55
4.3.7 Sürekli ve düzenli olarak kan bağışında bulunma durumu değişkenine ait bulgular 56
4.3.8 Ailesinde sürekli ve düzenli olarak kan bağışına ihtiyaç duyan birey bulunma durumu değişkenine ait bulgular 58
5.TARTIŞMA VE SONUÇ 61

5.1 Sonuçlar 61
5.2 Öneriler 67
KAYNAKLAR 69
EKLER 75
EK A. Etik Kurul Onayı 76
EK B. Kan Bağışına Yönelik Tutum Ölçeği İzni 77
EK C. Afyon Kocatepe Üniversitesi Araştırma İzni 78
EK D. Aksaray Üniversitesi Araştırma İzni 79
ÖZGEÇMİŞ 80

YÜKSEK LİSANS TEZİ

FEN BİLGİSİ ÖĞRETMEN ADAYLARININ KAN BAĞIŞINA YÖNELİK TUTUMLARININ İNCELENMESİ

Enver KILINÇ

Aksaray Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü
Matematik ve Fen Eğitimi Anabilim Dalı

Danışman: Doç. Dr. Mustafa KIŞOĞLU

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, fen bilgisi öğretmenliği bölümü öğrencilerinin kan bağışına yönelik tutumlarını araştırmak ve öğrencilerin tutum puanları üzerinde çeşitli değişkenlerin etkisini incelemektir. Araştırma, 2018–2019 eğitim-öğretim yılında Anadolu'nun sosyokültürel ve ekonomik olarak orta gelişmişlik düzeyine sahip iki ilindeki üniversitelerde (Aksaray Üniversitesi ve Afyon Kocatepe Üniversitesi) 1, 2, 3 ve 4. sınıf düzeyinde öğrenim gören 283 fen bilgisi öğretmen adayı ile gerçekleştirilmiştir. Çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden tarama modeli kullanılmıştır. Veri toplamak amacıyla "Kan Bağışına Yönelik Tutum Anketi" kullanılmıştır. Bu anket; "Kişisel Bilgi Formu'' ve 5'li likert tipi 24 sorudan oluşan Çelik ve Güven (2015) tarafından geliştirilen "Kan Bağışı Tutum Ölçeği''ni içermektedir. Verilerin analizi için SPSS 22.0 istatistik programı kullanılmıştır. Analizlerde; betimsel istatistik, Mann Whitney U-Testi ile Kruskal Wallis H-Testi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda fen bilgisi öğretmen adaylarının kan bağışına yönelik tutum seviyelerinin yüksek düzeyde olduğu bulunmuştur. Cinsiyet, sürekli ve düzenli olarak kan bağışında bulunma durumu ve öğretmen adaylarının öğrenim gördüğü sınıf seviyelerine göre kan bağışına yönelik tutum düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık görülmüştür. Kadın öğretmen adaylarının erkek öğretmen adaylarına göre, 1.ve 3.sınıf öğretmen adaylarının 4.sınıf öğretmen adaylarına göre, sürekli ve düzenli olarak kan bağışında bulunan öğretmen adaylarının bulunmayanlara göre tutum puanları istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Daha önce kan bağışında bulunma durumu, ailesinde sürekli ve düzenli olarak kan bağışına ihtiyaç duyan birey bulunma durumu, anne ve baba eğitim durumları, aile gelir durumu ile kan bağışına yönelik tutum düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Çalışmada ayrıca, kan bağışına yönelik tutumun alt boyutları olan ''toplumsal ve sosyal sorumluluk'' , ''endişe''ve ''toplumsal görüş ve anlayış'' boyutlarına ait bazı istatistik sonuçları da sunulmuştur. Çalışmanın sonunda öğretmen adaylarının kan bağışına yönelik tutum düzeyleri ve kan bağışı konusunda fen eğitimi alanına katkı sağlayabileceği düşünülen bazı öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Kan bağışı, Değerler eğitimi, Fen Bilgisi Öğretmen adayı, Fen eğitimi, Tutum.

Nisan, 2019; 80 sayfa

M.Sc. THESIS

EXAMİNATİON OF THE ATTİTUDES OF SCİENCE TEACHERS TOWARDS BLOOD DONATİON

Enver KILINÇ

Aksaray University
Graduate School of Natural and Applied Sciences
Department of Mathematics and Science Education

Supervisor: Assoc. Prof. Mustafa KIŞOĞLU

ABSTRACT

The purpose of the present study is to investigate the attitudes of science teaching students towards blood donation and examine the effect of various variables on the attitude scores of students. The research was conducted with the participants of 283 prospective science teachers who were studying at the 1st, 2nd, 3rd and 4th grades of the universities in the two socio-cultural and economic middle-developed provinces of Anatolia (Aksaray University and Afyon Kocatepe University). "The screening model' was used as a quantitative research method and "Attitude Survey for Blood Donation" was used to collect the data of the present study. This survey ; "The Personal Information Form" and ‘’Blood Donation Attitude Scale consisting of 24 questions 5 point Likert type’’ developed by Çelik and Güven(2015). SPSS 22.0 statistical program was used for data analysis. In the analyses of the data, Descriptive statistics, Mann Whitney U-Test and Kruskal Wallis H-Test were used. At the end of the study, It was found that science teacher candidates' level of attitude towards blood donation was high. Gender, continuous and regular blood donation and teacher candidates' level of attitudes towards blood donation according to the level of education showed a significance difference. Morever, while the attittude scores of female prpspective teachers,prospective teachers of 1st or 3th grades and teacher candidates who donated blood continuously and regularly were found quite high; the attitude scores of male teachers candidates, teachers candidates of 4th grades and teacher candidates who aren't donated blood were found low. In addition,there was no significant difference between the blood donation status, the status of the individuals who needed blood donations in their families, their parents' education status, family income status and their attitudes towards blood donation. In this study, on the other hand, some statistical results of social and social responsibility which are sub-dimensions of attitude towards blood donation, anxiety and social views and understanding dimensions were presented. In the conclusion of this study, some suggestions about the teacher candidates' levels of attitude towards blood donation and thought to contribute to the field of science education in blood donation were made.

Key Words: Blood donation, Values education, Science Teacher candidate, Science education, Attitude.

April, 2019; 80 pages

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1.1. Öğretim Programında Yer Alan Kök Değerler..... 4
Şekil 3.1. Kan bağışına yönelik geliştirilen tutum ölçek maddelerinin faktör yükleri ve faktörlere ilişkin varyans değerleri 35
Şekil 4.1. Kan bağışına yönelik tutum puanlarına ait histogram grafiği 38
Şekil 4.2. Kan bağışına yönelik tutum puan aralıkları..... 39
Şekil 4.3. Öğretmen adaylarının daha önce kan bağışında bulunup bulunmama durumları. 56
Şekil 4.4. Öğretmen adaylarının sürekli ve düzenli olarak kan bağışında bulunup bulunmama durumları.. 57
Şekil 4.5. Öğretmen adaylarının ailesinde sürekli ve düzenli olarak kan bağışına ihtiyaç duyan birey bulunup bulunmama durumları 59

ÇİZELGELER DİZİNİ

Çizelge 3.1. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının cinsiyete göre yüzde ve frekans dağılımları. 29
Çizelge 3.2. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının sınıf düzeyine göre yüzde ve frekans dağılımları 29
Çizelge 3.3. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri üniversiteye göre yüzde ve frekans dağılımları 30
Çizelge 3.4. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının aile gelir durumlarına göre yüzde ve frekans dağılımları. 30
Çizelge 3.5. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının anne eğitim durumlarına göre yüzde ve frekans dağılımları 31
Çizelge 3.6. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının baba eğitim durumlarına göre yüzde ve frekans dağılımları 31
Çizelge 3.7. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının daha önce kan bağışında bulunma durumlarına göre yüzde ve frekans dağılımları. 32
Çizelge 3.8. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının sürekli ve düzenli olarak kan bağışında bulunma durumlarına göre yüzde ve frekans dağılımları. 32
Çizelge 3.9. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının ailesinde sürekli ve düzenli olarak kan bağışına ihtiyaç duyan birey bulunma durumlarına göre yüzde ve frekans dağılımları. 33
Çizelge 4.1. Verilerin normal dağılım durumuna ilişkin Kolmogorov-Smirnov testi. 37
Çizelge 4.2. Verilerin normal dağılım durumuna ilişkin basıklık (Skewness) ve çarpıklık (Curtosis) değerleri 38
Çizelge 4.3. Kan bağışına yönelik tutum ölçeğine ait betimsel istatistikler. 39
Çizelge 4.4. Öğretmen adaylarının kan bağışına yönelik tutumları..... 40
Çizelge 4.5. Kan bağışına yönelik tutum ölçeğinin toplumsal ve sosyal sorumluluk alt boyutuna ilişkin maddelerin frekans ve yüzde değerleri 41
Çizelge 4.6. Kan bağışına yönelik tutum ölçeğinin toplumsal ve sosyal sorumluluk alt boyutuna ait betimsel istatistikler. 42
Çizelge 4.7. Kan bağışına yönelik tutum ölçeğinin endişe alt boyutuna ilişkin maddelerin frekans ve yüzde değerleri 44
Çizelge 4.8. Kan bağışına yönelik tutum ölçeğinin endişe alt boyutuna ait betimsel istatistikler. 45
Çizelge 4.9. Kan bağışına yönelik tutum ölçeğinin toplumsal görüş ve anlayış alt boyutuna ilişkin maddelerin frekans ve yüzde değerleri. 46
Çizelge 4.10. Kan bağışına yönelik tutum ölçeğinin toplumsal görüş ve anlayış alt boyutuna ait betimsel istatistikler. 47
Çizelge 4.11. Öğretmen adaylarının cinsiyete göre kan bağışına yönelik tutum puanlarının betimsel istatistikleri. 48
Çizelge 4.12. Kan bağışına yönelik tutum ölçeğine ait verilerin cinsiyete göre Mann Whitney U testi sonucu. 48
Çizelge 4.13. Öğretmen adaylarının sınıf seviyelerine göre kan bağışına yönelik tutum puanlarının betimsel istatistikleri. 49

Çizelge 4.14. Öğretmen adaylarının sınıf seviyelerine göre kan bağışına yönelik tutum puanlarının Kruskal Wallis H testi sonuçları 50
Çizelge 4.15. 1. ve 4.sınıf öğretmen adaylarının tutum puanlarına ilişkin Mann-Whitney U testi sonucu 50
Çizelge 4.16. 3. ve 4.sınıf öğretmen adaylarının tutum puanlarına ilişkin Mann-Whitney U testi sonucu 51
Çizelge 4.17. Öğretmen adaylarının aile gelir durumuna göre kan bağışına yönelik tutum puanlarının betimsel istatistikleri 51
Çizelge 4.18. Öğretmen adaylarının aile gelir durumuna göre kan bağışına yönelik tutum puanlarının Kruskal Wallis H testi sonuçları 52
Çizelge 4.19. Öğretmen adaylarının anne eğitim durumuna göre kan bağışına yönelik tutum puanlarının betimsel istatistikleri 53
Çizelge 4.20. Öğretmen adaylarının anne eğitim durumuna göre kan bağışına yönelik tutum puanlarının Kruskal Wallis H testi sonuçları 53
Çizelge 4.21. Öğretmen adaylarının baba eğitim durumuna göre kan bağışına yönelik tutum puanlarının betimsel istatistikleri 54
Çizelge 4.22. Öğretmen adaylarının baba eğitim durumuna göre kan bağışına yönelik tutum puanlarının Kruskal Wallis H testi sonuçları 54
Çizelge 4.23. Daha önce kan bağışında bulunup bulunmama durumuna göre öğretmen adaylarının kan bağışına yönelik tutum puanlarına ait betimsel istatistikler 55
Çizelge 4.24. Daha önce kan bağışında bulunup bulunmama durumuna göre öğretmen adaylarının kan bağışına yönelik tutum puanlarına ait Mann Whitney U testi sonucu. 55
Çizelge 4.25. Sürekli ve düzenli olarak kan bağışında bulunup bulunmama durumuna göre öğretmen adaylarının kan bağışına yönelik tutum puanlarının betimsel istatistikleri. 56
Çizelge 4.26. Sürekli ve düzenli olarak kan bağışında bulunup bulunmama durumuna göre öğretmen adaylarının kan bağışına yönelik tutum puanlarına ait Mann Whitney U testi sonucu. 57
Çizelge 4.27. Ailede sürekli ve düzenli olarak kan bağışına ihtiyaç duyan birey bulunup bulunmama durumuna göre öğretmen adaylarının kan bağışına yönelik tutum puanlarının betimsel istatistikleri.. 58
Çizelge 4.28. Ailede sürekli ve düzenli olarak kan bağışına ihtiyaç duyan birey bulunup bulunmama durumuna göre öğretmen adaylarının kan bağışına yönelik tutum puanlarına ait Mann Whitney U testi sonucu.. 59

SİMGELER VE KISALTMALAR

AFA	Açımlayıcı Faktör Analizi
Akt.	Aktaran
DFA	Doğrulayıcı Faktör Analizi
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
TDK	Türk Dil Kurumu
TTKB	Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı
TÜBİTAK	Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
Vd.	Ve diğerleri
p	Anlamlılık
f	Frekans
$\mathbf{X^2}$	Ki kare değeri
N	Kişi Sayısı
U	Mann Whitney U değeri
$\bar{\mathbf{x}}$	Ortalama
SS	Standart Sapma
%	Yüzde

1. GİRİŞ

1.1 Problem Durumu

Kadim bir geçmişe sahip olan hatta tarihin sıfır noktası olarak kabul edilen Göbeklitepe gibi kültürel bir mirası barındıran ülkemizin geleceğinin, hem evrensel değerleri hem de kendi öz değerlerini benimsemiş ve bu değerleri sahip olduğu yetkinliklerle donatmış insanlara bağlı olduğu tartışmaya gerek olmayan bir gerçektir (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2018). Bu gerçekten hareketle toplumumuzun da değişen ve sürekli gelişim gösteren dünyanın gereklerine uyum sağlayabilen bireylere ihtiyacı olduğu söylenebilir.

Bilim ve teknolojide yaşanan hızlı değişim, bireyin ve toplumun değişen ihtiyaçları öğrenme, öğretme teori ve yaklaşımlarındaki yenilik ve gelişmeler bireylerin yerine getirmesi gereken davranışları da etkilemiştir. Bu değişim bilgiyi üreten, ürettiği bilgiyi hayatında işlevsel olarak kullanabilen, sahip olduğu bilgiyle karşılaştığı problemleri çözebilen, eleştirel düşünen, girişimci, kararlı, etkili iletişim becerilerine sahip, empati kurabilen, topluma ve kültüre katkı sağlayan vb. niteliklerdeki bir bireyi tanımlamaktadır (MEB, 2018).

Mevcut eğitim ve eğitim sistemi hızlı değişen ve gelişen bu dünyaya ayak uydurabilmesi için sürekli sorgulanmakta; bu sorgulamalar neticesinde eğitimde yeni anlayış ve uygulamaların oluşmasına imkân sağlamaktadır (Yapıcı, 2015).

Eğitim sisteminde yapılacak yenileşme çalışmalarının öğretim modellerini, yöntem ve teknikleri, ölçme değerlendirme ile ders içi ve ders dışı çeşitli etkinlikleri de kapsaması gerekmektedir (Özden, 2008). Bu nedenle çağın gerektirdiği insan kaynağının sağlanabilmesi için bu değişim ve gelişmelerin eğitimin planlanmasından uygulanmasına kadar baştan sona tüm süreçte yer alması sağlanmalıdır.

Fen, bireylerin içinde bulundukları dünyayı anlama ve çevresinde gözlenen bütün olaylara cevap arama çabası olarak ifade edilebilir (Koyunlu-Ünlü, 2011). Bu tanımdan da anlaşılabileceği gibi bireyler hayatın olağan akışı içerisinde her an fen ile iç içe ve fen öğrenmeye karşı açık durumdadır. Ancak fen öğrenmek için bireyin

çabası yeterli olmayabilir. Fen bilgisi dersleri sayesinde birey, çevresini anlamlandırma çabasını daha anlaşılır ve bilimsel temellere dayandırabilir.

Fen bilgisi kişinin; ‘‘Çalışma hayatında etkili iletişim becerileri kurmasını, işteki değişikliklerden etkilenmemesini sağ1ar. Okul ve iş hayatından aile ve arkadaş ilişkilerine kadar bütün hayatını zenginleştirir. Kişinin dünyaya farklı açılardan bakmasını sağ1ar ’’ (Gürdal, 1992, s.188).

Fen okuryazarı birey demek; yeterli bilgi düzeyine sahip, gerek toplumsal gerekse evrensel konularda duyarlı ve sorumluluk bilincine sahip birey demektir. Eğitim sistemi sadece akademik başarıyı ön plana alan, belirlenmiş bazı bilgi, beceri ve davranışları kazandıran bir yapı değildir (MEB, 2018). Bunun yanında milli ve manevi değerlerimizi özümseyen çağın gerekliliklerini göz önünde bulundurarak toplumumuzun ihtiyaçlarına cevap verebilen bireyler yetiştirebilmek eğitim sistemimizde öncelikle yer alması gereken konulardandır.

Değer ‘‘Bir nesneye, varlığa veya faaliyete, bireysel ve toplumsal açıdan tanınan önem ya da üstünlük demektir’’ (Aydın, 2010, s.16).

“Değer, insanı insan yapan özelliklere sahip olan ve insanı diğer canlılardan ayıran temel özellikleri içinde barındıran, insanların davranışlarına yön veren inançlar bütünüdür” (Ulusoy ve Dilmaç, 2016, s.16).

“Değerler, toplum üyeleri için nelerin kabul edilebilir nelerin kabul edilemez olduğunu; nasıl düşünülüp, nasıl hissetmeleri ve nasıl davranmaları gerektiğini belirler.” (Çınar, 2013, s.194).

Birlik ve beraberliğimizin anahtarı olan toplumsal huzurun sağlanabilmesi ancak gelecek nesillerin değerler eğitimi ile sağlanabilir. Değerlere yer vermeyen ve onu özümsemeyen bir eğitim anlayışı kabul edilemez. Günümüz şartlarına uygun bir şekilde çeşitli yöntemlerle çocuklara bu değerler aktarılmalıdır. Değerler eğitiminin amaçları arasında bireyleri ve toplumu ahlaki bozulmadan korumak, çocukların doğuştan getirdiği iyi özelliklerini ortaya çıkarmak, bireye iyi ahlaki davranışlar kazandırmak ve bunun devamını nesiller boyu sağlayabilmektir (Ulusoy ve Arslan, 2016).

Aydın (2010)'a göre değerler eğitimi öncelikle ailede başlayan daha sonra okul ortamında devam eden bir süreçtir. Bu değerlerin davranışa dönüşebilmesi için başta öğretmenler olmak üzere tüm okul çalışanlarına sorumluluk düşmektedir. Değerler eğitimi her alanda ve insanların olduğu her ortamda karşımıza çıkmaktadır. Günümüzde eğitim alanında da değerler eğitimi önemli bir yer tutmakta ve çocuklara değerler eğitiminin nasıl aktarılacağı ile ilgili çalışmalar yapılmaktadır. Bu kapsamda değerlerin yer aldığı öğretim programları geliştirilmekte ve bu programlarda çocukları değerler eğitimi kavramları ile erken yaşlarda karşılaştırmak hedeflenmektedir. Bu kavramlar ile çocukların kendi yaş grupları ile çeşitli etkinlikler yoluyla düşünmeleri sağlanmaktadır. Ancak daha çok bilişsel süreçleri anlatan bu yaklaşım yeterli değildir. Değerlerin en etkili yaşantı yoluyla öğrenilebileceği gerçeğinden yola çıkarak okullarda değerler çocukların davranış ve tutumlarına karşılık çevrelerinde bulunan kişilerden gördükleri tepki ve buna ilişkin yorumları ile gelişir.

Okullar ve okullarda uygulanan öğretim programları, sosyal davranış modelleri sağlayarak öğrencilerin değer sistemlerinin gelişiminde önemli rol oynar (Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı [T.T.K.B.], 2017). Okullardaki değerler eğitiminin en temel amacı öğrencilerde sağlıklı, tutarlı ve dengeli bir kişilik oluşturmaktır (Aydın, 2010). Okullardaki sosyal aktiviteler, açık ya da gizil öğrenme yoluyla öğrencilerin değer kavramına yönelik bilgilerini ve kavrama düzeylerini, toplumdaki bir birey olarak bazı değerleri davranış haline getirmelerine yardımcı olur (T.T.K.B., 2017).

Eğitim sistemi öğretim programlarını da kapsayan eğitim programlarıyla değer kazandırma amacını yerine getirmektedir."Eğitim programı"; öğretim programları ve öğretim programının uygulandığı öğrenme-öğretme ortamları, eğitim materyalleri, ders dışı çalışmalar, mevzuat gibi eğitim sisteminin tüm unsurları göz önüne alınarak oluşturulur. Değerlerimiz bu anlayışla öğretim programlarında ayrı bir program veya öğrenme alanı, ünite, konu vb. olarak görülmemiştir. Tam tersine bütün eğitim sürecinin özü olan değerlerimiz, öğretim programlarının hepsinde ve her biriminde yer almıştır. Öğretim programlarında yer alan ve öğrencilerin eğitim sonrası kazanması beklenilen "kök değerler" şunlardır: adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik (MEB, 2018, s.5).

Şekil 1.1. Öğretim Programlarında Yer Alan Kök Değerler (MEB, 2018, s.5).

Bu kök değerler çerçevesinde Fen Bilimleri Dersi Öğretim programının içine kapsayıcı ve sarmal olarak yerleştirilen değerler eğitimi bütün öğretim programları gibi fen bilimleri dersi öğretim programı içinde çok büyük önem arz etmektedir.

Değerler eğitimine yönelik hedeflenen kazanımlar da Fen Bilimleri Dersi Öğretim programında belirlenen temel amaçlar içerisinde yer almaktadır. Öğrencilerin tamamının fen okuryazarı olabilmesini hedefleyen Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programı şunları amaçlamaktadır:

1. Astronomi, biyoloji, fizik, kimya, yer ve çevre bilimleri ile fen ve mühendislik uygulamaları hakkında temel bilgiler kazandırmak,

2. Doğanın keşfedilmesi ve insan-çevre arasındaki ilişkinin anlaşılması sürecinde, bilimsel süreç becerileri ve bilimsel araştırma yaklaşımını benimseyip bu alanlarda karşılaşılan sorunlara çözüm üretmek,

3. Birey, çevre ve toplum arasındaki karşılıklı etkileşimi fark ettirmek; toplum, ekonomi ve doğal kaynaklara ilişkin sürdürülebilir kalkınma bilincini geliştirmek,

4. Günlük yaşam sorunlarına ilişkin sorumluluk alınmasını ve bu sorunları çözmede fen bilimlerine ilişkin bilgi, bilimsel süreç becerileri ve diğer yaşam becerilerinin kullanılmasını sağlamak,

5. Fen bilimleri ile ilgili kariyer bilinci ve girişimcilik becerilerini geliştirmek,

6. Bilim insanlarınca bilimsel bilginin nasıl oluşturulduğunu, oluşturulan bu bilginin geçtiği süreçleri ve yeni araştırmalarda nasıl kullanıldığını anlamaya yardımcı olmak,

7. Doğada ve yakın çevresinde meydana gelen olaylara ilişkin ilgi ve merak uyandırmak, tutum geliştirmek,

8. Bilimsel çalışmalarda güvenliğin önemini fark ettirerek güvenli çalışma bilinci oluşturmak,

9. Sosyobilimsel konuları kullanarak muhakeme yeteneği, bilimsel düşünme alışkanlıkları ve karar verme becerileri geliştirmek,

10. Evrensel ahlak değerleri, millî ve kültürel değerler ile bilimsel etik ilkelerinin benimsenmesini sağlamaktır (MEB, 2018, s.9).

Özgüveni yüksek, sağlam karakterli, toplumsal ve kültürel değerlerini özümsemiş çocuklar yetiştirebilmenin yolu, kendi aldığı eğitimi öğrencilere aktarmada sorumluluk sahibi olan öğretmenlerin var olduğu nitelikli eğitim ile mümkündür (Yazar vd., 2017). Yani hangi branş olursa olsun değerler eğitimini öğrenciye aktarmak isteyen öğretmenin öncelikle kendisinin bu anlamda değerler eğitimini benimsemiş ve yaşantısına uygulamış olması gerekmektedir.

‘‘Öğretmen, öğrencilerinde araştırma ruhunu, araştırma duygusunu ve bilimsel düşünce tarzını geliştirmek için onları cesaretlendirir ve uygulamalarda evrensel

ahlak değerleri, millî ve kültürel değerler ve bilimsel etik ilkelerinin benimsenmesini sağlar'' (MEB, 2018, s. 11).

Fen bilimleri öğretim programlarımız 2005 yılında yapılandırmacılıkla başlayan 2013 yılında araştırma ve sorgulamaya, 2017 yılında dönüşüme başlayıp 2018 yılında tamamlanan değişiklikler ile yaparak yaşayarak elde edilen bilginin yanında tasarım ve üretime önem veren bir öğretim programına doğru kendini yenilemektedir. Günümüz şartlarına göre şekillenen daha çok bilgi ve beceriye önem verdiği düşünülen fen bilimleri dersi öğretim programlarının toplumsal değerlerimize de önem verdiği gözlenmektedir. Bu toplumsal değerlerimizden biri de kan bağışıdır. Önceki öğretim programlarından farklı olarak yenilenen programlarda değerler ve değer eğitimi müfredatların ana odağını oluşturmuştur (T.T.K.B, 2017).

Kan bağışı ve organ bağışı konusu Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programında kök değerler olarak yer alan sevgi, saygı, dostluk, sorumluluk, yardımseverlik ve hatta vatanseverlik değerleri ile yakından ilişkilidir. Yani fen bilimleri öğretim programını özümsemiş bir bireyden bütün bu değerlere sahip olmakla birlikte kan bağışı gibi önemli bir konuda da duyarlı hale gelmesi beklenmektedir.

Kan bağışı ile ilgili 2013 öğretim programında ''Kan bağışının toplum açısından önemini araştırarak fark eder'' kazanımı yer almaktadır (MEB, 2013, s. 23). 2018 Öğretim programında da ''Kan bağışının toplum açısından önemini değerlendirir'' kazanımına yer verilmiştir (MEB, 2018, s. 33).

Fen bilgisi dersi sayesinde 'kan'ın görevlerini, insan vücudu için önemini anlayan birey eğer bu derste kan bağışına yönelik kazanımı da içselleştirebilirse kan bağışına yönelik olumlu tutum geliştirecektir. Bu bireyler çeşitli nedenlerden (korku, sağlık problemi vb.) ötürü kan bağışında bulunmasalar bile kan bağışına yönelik olumlu tutuma sahip olmaları yardımlaşma ve dayanışma kültürünü daha çok arttırıp farkındalık yaratabilecektir. Bu noktada geleceğin öğretmenleri olan fen bilgisi öğretmen adaylarına önemli görevler düşmektedir. Bu nedenle geleceğin fen bilgisi öğretmenlerinin kan bağışına yönelik tutumlarını belirlemek toplumumuzun gelecekte de kan bağışına yönelik ortaya koyacağı tutumu belirlememize, buna yönelik bir bakış açısı geliştirebilmemize katkı sağlayacaktır.

Kan bağışı hem insan sağlığı için hem de toplum için önem arz eden bir konudur. Kan bağışı sayesinde birçok hasta tedavi edilebilmekte ve sürekli kan bağışına ihtiyaç duyan hastalar yaşamını bu şekilde devam ettirebilmektedir. Toplumumuzun çoğu kulaktan dolma bilgilerden dolayı kan bağışında bulunmamakta ve çevresindeki insanların kan bağışında bulunmasını engellemektedir. Toplumumuzda gözlenen odur ki kan bağışının önündeki en büyük iki engel; yanlış bilgilenme ve toplumsal duyarsızlaşmadır (Bostancı-Daştan vd., 2013a).

Toplumumuzda yardımlaşma ve dayanışma kültürü önemli bir yer tutmasına rağmen kulaktan dolma bilgiler ve değerlerimizin eğitimde yeterince aktarılamaması toplumsal duyarsızlaşmayı da beraberinde getirmektedir. Kan bağışı toplumda yardımlaşma ve dayanışma kültürünü devam ettiren önemli uygulamalardan birisidir. İşte bu yüzden çalışmada hem toplumun örnek insanları olarak hem de bu değeri dersinde aktaracak branş olması açısından fen bilgisi öğretmen adaylarının kan bağışına yönelik tutumlarının incelenmesi amaçlanmaktadır.

Tutum kavramına ilişkin ilgili literatürde birçok tanıma yer verildiği görülmektedir. İnceoğlu (2010, s. 8)'na göre bunun nedeni davranış bilimcilerin, sosyologların, psikologların hatta siyaset bilimcilerin bile tutum kavramını tanımlarken kendi ilgi alanlarını ön plana çıkardığı bu yüzden literatürde çok sayıda ve çeşitli şekillerde tutum ile ilgili tanımın yer aldığı ifade edilmektedir.

Özgüven (1994, s. 52)'e göre "Tutum, bireylerin belirli bir kişiyi, grubu, kurumu veya bir düşünceyi kabul ya da reddetme şeklinde gözlenen, duygusal bir hazıroluş hali veya eğilimidir".

Demirel ve Ün (1987, s. 173-174) tutum kavramını ''Bireylerin belirli durum, insan ya da nesneler karşısında belli davranışları göstermeye iten öğrenilmiş eğilimlerdir." Şeklinde tanımlamıştır. Tutum, ''Bireyi davranışa götüren düşünce ve duyguların toplamıdır'' (Demirtaş-Madran, 2012, s. 2).

Yine başka bir kaynakta Tutum, ''İnsanın herhangi bir olay ya da durum karşısında olası bir tavır ya da davranış biçimini oluşturma eğilimi''olarak ifade edilmektedir (İnceoğlu, 2010, s. 5).

Tavşancıl (2006, s. 56) tutumun özelliklerini şu şekilde sıralamıştır:

1. Tutumlar, doğuştan değil, sonradan yaşantılar yoluyla kazanılır.

2. Tutumlar belli bir süre devamlılık gösterirler.

3. Tutumlar, birey ve obje arasındaki ilişki de düzenlilik sağladığından, insanın çevresini anlamasına yardımcı olurlar.

4. İnsan-obje ilişkisinde yanlılık ortaya çıkar.

5. Bir objeye karşı tutumun oluşması, başka objelerle karşılaştırılması sonucu mümkündür.

6. Kişiler olduğu gibi toplumsal tutumlar da vardır.

7. Tutum bir tepki gösterme eğilimidir.

8. Tutumlar, davranışların olumlu veya olumsuz olmasını belirler.

Tutum olumlu ve olumsuz olmak üzere iki şekildedir. Eğitimde olumlu tutuma sahip olan öğrenciler de derse katılma, dersi sabırsızlıkla bekleme, ders içerisinde aktif olma isteği ve dersi önemli görme şeklinde davranışlar gözlenmekte, olumsuz tutuma sahip öğrencilerde isteksizlik, derse gereken önemi göstermeme, derse önyargılı bakma gibi davranışlar gözlenir (Eğerci, 2018).

Öğretmenlik, alan bilgisi, alan becerileri, genel kültür ve zihinsel hazıroluşluğun yanında davranış ve tutum gibi duygusal yeterliklerinde olması gereken bir meslektir. Öğretmen adaylarının icra edecekleri öğretmenlik mesleği ile ilgili tutum ve değerlere sahip olması en az alan bilgisi kadar önemli görülmektedir. Çünkü yapılan çalışmalarda sonucunda öğretmenin herhangi bir olaya karşı tutum ve davranışlarının öğrencileri etkileyebildiği görülmüştür (İlter ve Köksalan, 2011). Öğretmenin düşünce yapısı, duyuşsal refleksleri, alışkanlıkları, çevresine karşı tutumu ve bunların hepsini içinde barındıran öğretmeninin kişiliği öğrenciyi etkilemektedir. Öğrencilerin genellikle öğretmenlerinin anlattığı konudan ziyade o konuyu anlatırken konuya yaklaşma biçimi ile birlikte çevresinde olup bitenleri yorumlama özelliğine dikkat ettiği ve bundan etkilendiği gözlenmektedir (Varış, 1988).

Bireylerin davranış geliştirirken çevresinde bulunan insanların tutumlarından etkilendiği kabul edilmektedir. Okul döneminde öğrencilerin davranışlarını etkileyen en önemli kişilerin başında öğretmen gelmektedir. Dolayısıyla öğretmenlerin eğitim ortamında herhangi bir şeye karşı gösterdikleri tutum oldukça önemlidir (Eğerci, 2018). Bu nedenle geleceğin öğretmeni olan ve öğrencilerine kan bağışına yönelik olumlu tutum ile kan bağışı yapma davranışı kazandıracak olan öğretmen adaylarının kan bağışına yönelik tutumlarının araştırılması gerekir.

Yapılan alan yazın taramasında kan bağışına yönelik çalışmalar az olmakla birlikte, bunlar arasında Çelik ve Güven (2015)'in birden fazla branşın öğretmen adayları (Okul Öncesi, Sınıf, Sosyal Bilgiler ve Fen Bilgisi) için kan bağışına yönelik tutum ölçeği geliştirme çalışması yer almaktadır. Oysaki kan bağışının önemli bir yer tuttuğu, fen bilimleri dersini öğreten ders öğretmenleri ya da fen bilgisi öğretmen adaylarına yönelik hiçbir özel nitelikte çalışma yapılmadığı gözlenmiştir. Bu nedenle fen bilgisi öğretmen adaylarının kan bağışı ile ilgili tutumuna yönelik böyle bir araştırma yapılmıştır.

1.2 Araştırmanın Amacı

Dünya şartlarıyla yarışabilecek ülke olabilmemizin en önemli yolu verdiğimiz eğitimle bireylere kazandırılacak becerilerin özellikleri ve kalitesidir. Ülkemizde uygulanan fen bilimleri dersi öğretim programının salt bilgi aktaran bir yapıdan ziyade bireysel farklılıkları dikkate alan, değer ve beceri kazandırma hedefli, sade ve anlaşılır bir yapıda hazırlandığı belirtilmektedir (MEB, 2018).

Bu bireysel farklılıklardan biri de öğrencilerin çevresine, olaylara ve değerlerimize karşı gösterdikleri tutumlardır. Diğer öğretim programları gibi fen bilimleri dersi öğretim programı da bilgi ve beceri kazandırmanın yanında değer kazandırmayı da amaç edinmiştir. Bireyin 21. yüzyıl insanı olabilmesinin yanında sosyal anlamda topluma karşı duyarlı birey olması eskiden olduğu gibi günümüzde de önem arz etmektedir. Fen eğitiminde bilimsel bilgi, beceri dışında değerler de önemli bir yer tutmaktadır. Çünkü fen eğitimi demek atom bombası üretebilecek bilgi birikimine ve beceriye sahip olsa bile aynı zamanda buna karşı çıkacak birey yetiştirmek de demektir. Evrensel ahlak değerleri, millî ve kültürel değerler ile bilimsel etik ilkelerinin benimsenmesini sağlamak fen bilgisi öğretim programının özel

amaçlarından birisidir (MEB, 2018). Böyle düşünüldüğünde fen eğitiminde kan bağışı gibi toplumsal duyarlılığı ifade eden yardımlaşma ve dayanışmayı arttıran kazanımlar da önem arz etmektedir. Bu duyarlılık ve farkındalık yarınlarımıza rehberlik edecek geleceğimizin inşasında önemli rol oynayacak öğretmen adaylarından başlamalıdır.

Bu nedenle yapılacak olan bu araştırmanın amacı fen bilgisi öğretmenliği bölümü (1, 2, 3 ve 4. sınıf) öğrencilerinin kan bağışına yönelik tutumlarını araştırmak ve öğrencilerin tutum puanları üzerinde çeşitli değişkenlerin etkisini incelemektir. Ayrıca bu çalışmada tutum puanları ile ‘‘öğretmen adayının daha önce kan bağışında bulunup bulunmadığı’’, ‘‘sürekli ve düzenli olarak kan bağışında bulunup bulunmadığı’’ ve ‘‘ailesinde sürekli ve düzenli olarak kan bağışına ihtiyaç duyan birey olup olmadığı’’ gibi sorular arasında ilişki olup olmadığı ayrı ayrı incelenmiş ve aşağıdaki sorulara yanıtlar aranmıştır;

1.3 Araştırmanın Soruları

1.) Fen bilgisi öğretmen adaylarının (1, 2, 3 ve 4. sınıf) kan bağışına yönelik tutum puanları ne durumdadır?

2.) Fen bilgisi öğretmen adaylarının kan bağışına yönelik tutum puanları cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

3.) Fen bilgisi öğretmen adaylarının kan bağışına yönelik tutum puanları sınıf düzeyine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

4.) Fen bilgisi öğretmen adaylarının kan bağışına yönelik tutum puanları anne eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

5.) Fen bilgisi öğretmen adaylarının kan bağışına yönelik tutum puanları baba eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

6.) Fen bilgisi öğretmen adaylarının kan bağışına yönelik tutum puanları aile gelir durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

7.) Fen bilgisi öğretmen adaylarının kan bağışına yönelik tutum puanları öğretmen adayının daha önce kan bağışında bulunup bulunmadığına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

8.) Fen bilgisi öğretmen adaylarının kan bağışına yönelik tutum puanları öğretmen adayının sürekli ve düzenli olarak kan bağışında bulunup bulunmadığına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

9.) Fen bilgisi öğretmen adaylarının kan bağışına yönelik tutum puanları öğretmen adayının ailesinde sürekli ve düzenli olarak kan bağışına ihtiyacı olan birey bulunup bulunmadığına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

1.4 Araştırmanın Önemi

Kan eski uygarlıklardan beri yaşam ile bir tutulmuş, insanı hayatta tutan, ona güç veren unsur olarak görülmüştür (Ülman, 2000, s. 172; Yıldız vd., 2006, s. 41; Hablemitoğlu, Özkan ve Yıldırım, 2010). ‘‘Eski Mısırlılar güçlerini yenilemek için kan banyosu yaparken, Romalılar ölen gladyatörlerin kanını içmek için birbirleriyle yarışır ve böylece ölenin kudret ve cesaret niteliklerinin kendilerine geçeceğine inanmışlardır.’’ (Ülman, 2000; Yıldız vd., 2006, s. 41).

Kan kaynağı insan olan ve yerinin doldurulabilmesi için insanlar dışında alternatifi olmayan insanlar için hayati bir öneme sahip olan vücut sıvısı olarak kabul edilmektedir (Hablemitoğlu vd., 2010). Bunun temel nedeni ise kanın yaşam için gerekli olan oksijen, su ve gıda maddelerini vücuttaki bütün hücrelere taşımasıdır (Al-Drees, 2008).

Kan bağışı ise bir alışverişten öte insanın manevi anlamda huzur bulabileceği fedakârlıkla ilgili bir kavram olarak kabul edilmektedir.Kan bağışı yardımlaşma ve dayanışma kültürünü arttırması açısından da toplum için önem arz etmektedir.Kan bağışlayan kişi fedakarlık düşüncesi ile kendini huzurlu hissedebilirken kan bağışlanan kişiler ise minnet ve saygı duygusu ile bu kişilere karşı duygusal anlamda bağ kurarlar.Bu da toplumdaki bireyler arasında dayanışma ve yardımlaşmayı arttırır (Hablemitoğlu vd., 2010).

Kan bağışı hem bağışlayan bireyin hem de özellikle o kana ihtiyacı olan bireyin sağlığı bakımından çok önemlidir (Al-Drees, 2008).

Yaman (2012, s. 14) İnsanlar neden kan bağışlamalıdır? Sorusunu şu şekilde cevaplamıştır;

1.Kan bağışının bilinen hiçbir zararı yoktur.

2.Kan bağışı kilo aldırmaz, kilo verdirmez.

3.Kan bağışı sonrasında bir miktar kalori harcanır.

4.Kan bağışı sonrasında kan hücreleri yenilenir.

5.Kan bağışlayan kişi bağışlamış olduğu kan ile 3 kişinin hayata bağlanmasına katkı sağladığı için büyük bir manevi huzur duyar.

6.Kan bağışı sonrası kişi kendini daha zinde hisseder.

Yaşam süresindeki artışa bağlı olarak pek çok ülkede kan ve kan ürünlerine olan gereksinim arttığı, kanın temin edilmesinin önem kazandığı görülmektedir. Dünya Sağlık Örgütü, en güvenilir kan temini yolunu herhangi bir karşılık beklemeksizin sürekli ve düzenli olarak yapılan kan bağışları olduğu fikrini benimsemiştir. Ülkemizde güvenli kanın yeterli düzeyde temin edilememesindeki en önemli sorunlar, halkın yanlış inanışları, kan bağışı hakkında olumsuz tutuma sahip olması ve gönüllü kan bağışındaki yetersizliktir (Soyal ve Yarar, 2018).

Türk Kızılayının etkin faaliyetleri sayesinde bilgilendirme, kan bağışı toplama organizasyonları ve diğer bazı gönüllü kurumların etkinlikleri olmasına rağmen ülkemizde kan bağışı istenen seviyede değildir. Ülkemizde kan bağışlama oranları %3,6 dolaylarında iken gelişmişlik seviyesi yüksek ülkelerde bu oran %5'e ulaşmaktadır. Bu durum kan bağışı ile ilgili ülkemizin gelecek yılları açısından önemli bir problemdir (Kaplan, 2018).

Kan bağışına yönelik farkındalık ile ilgili yer alan kazanımı içeren derslerden biri de fen bilimleri dersidir. Bu nedenle ilerde bu dersi okutacak günümüz fen bilgisi

öğretmen adaylarının kan bağışına yönelik tutumlarının belirlenmesi oldukça önem arz etmektedir (Çelik ve Güven, 2015; Kaya vd., 2007).

1.5 Araştırmanın Varsayımları

1. Veri toplama aracının, araştırmanın amacına uygun olduğu varsayılmaktadır.

2. Araştırmanın yapıldığı örneklem grubunun, çalışmanın evrenini temsil edebilecek niteliğe ve büyüklüğe sahip olduğu varsayılmaktadır.

3. Örneklemi oluşturan öğretmen adaylarının, ölçekte yer alan maddelere doğru ve içten cevaplar verdikleri varsayılmıştır.

1.6 Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Araştırma 2018–2019 eğitim öğretim yılı ile sınırlıdır.

2. Araştırma, Afyon Kocatepe Üniversitesi ve Aksaray Üniversitesi ile sınırlıdır.

3. Araştırma, Kan Bağışı Tutum Ölçeğinden elde edilen verilerle sınırlıdır.

1.7 Tanımlar

Fen: Fizik, kimya, matematik ve biyolojiye verilen ortak ad (Türk Dil Kurumu [TDK], 2018). Yine Türk Dil Kurumunun başka bir tanımına göre Fen: fizik, kimya, matematik ve biyolojiden elde edilen verileri iş ve yapım alanında uygulama, teknik olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2018).

Başka bir tanıma göre fen: canlı ve cansız varlıkları inceleyerek elde edilen bilgileri kullanmayı sağlayan bir bilim dalı olarak tanımlanabilir (Kamaraj, 2009, s. 34).

Fen Bilimleri: ‘‘İnsanların hayatlarını sürdürdükleri çevreyi anlamlandırma ve çıkarımda bulunma, bu iç içe geçmiş ortamda bir düzen bulma düşüncesiyle ortaya çıkardıkları bilgi ve becerilerin özüdür’’ (Turan, 2018, s. 13).

Fen Eğitimi: ‘‘Bireyler ve toplum hayatı arasındaki uyumu sağlamak amacıyla, bilgi edinme yöntemlerini bulmak ve elde edilmiş bilgilerin uygulanması sonucu insan

ihtiyaçlarını gidermeye yönelik oluşan bilimsel alan olarak isimlendirilebilir'' (Cardoso vd., 2002; akt. Ulutaş, 2018, s.2).

Tutum: ''Bireylerin belirli bir kişiyi, grubu, kurumu veya bir düşünceyi kabul ya da reddetme şeklinde gözlenen, duygusal bir hazır oluş hali veya eğilimidir" (Özgüven, 1994, s. 52).

Kan: Atardamar, kılcal damar ve toplardamarlardan oluşan damar ağının içinde dolaşan; akıcı plazma ve hücrelerden oluşan (alyuvar, akyuvar ve plaket) meydana gelmiş kırmızı renkli hayati bir sıvıdır (Temur, 2011, s. 175).

Başka bir tanıma göre ise kan; damar denen özel yapılar içerisinde hareket eden hücreler arası maddesi sıvı olan vücut dokusudur (Topsakal, 2006; 219).

Kan Bağışı: ''Gönüllü ve sağlıklı bir bağışçıdan kan ve kan ürünlerini elde etmek amacıyla kan merkezleri tarafından kan alınması işlemi olarak tanımlanabilir'' (URL-1).

Kan Bağışı: Tam kan veya kan bileşenlerinden en az birinin bağışlanması işlemidir (Ertuğrul-Örüç ve Yenicesu, 2016, s. 26).

2. LİTERATÜR ÖZETİ

2.1.Kan Bağışına Yönelik Yurt içi ve Yurtdışında Yapılan Araştırmalar

Chliaoutakis vd., (1994) Büyük Atina bölgesinde 18-65 yaş arasındaki 809 katılımcı ile yaptıkları araştırmada kan bağışı davranışını, kan bağışı ile ilgili bilgi ve tutum seviyelerini ölçmeyi amaçladıklarını ifade etmişlerdir. Erkeklerin kadınlara göre daha fazla kan bağışında bulunma ihtimallerinin olduğu, öğrenci ve askeri personellerin kan bağışına yönelik bilgi seviyelerinin daha iyi olduğu sonucu elde edilmiştir. İnsani duyguların kan bağışını teşvik ettiği, buna karşılık duyarsızlık, korku ve çeşitli tıbbi mazeretlerin kan bağışını olumsuz yönde etkilediği tespit edilmiştir.

Hosain vd., (1997) Bangladeş Dakka Üniversitesi öğrencilerinden 200 katılımcı ile katılımcıların kan bağışına yönelik bilgi ve tutumlarını değerlendirmek amacıyla yaptığı araştırmada öğrencilerin büyük çoğunluğunun (%82) olumlu tutuma sahip olduğu ancak katılımcıların çok azının (%16) daha önce kan bağışında bulunduğu tespit edilmiştir. Ayrıca katılımcıların %93'ünün ücretli kan bağışına karşı tutumlarının olumlu olmadığı tespit edilmiştir.

Wiwanitkit (2000)'in Tayland'da kırsal alanda yaşayan ve yaşları 11-60 arasında değişen bireyler üzerinde kan bağışlama tutumlarını açıklamaya yönelik yaptığı araştırmada sadece eğitim düzeyine bağlı olarak tutumlarının arttığı gözlenmiş ve kan bağışlama tutumları üzerinde özellikle okul sistemine bağlı olarak eğitimin önemli olduğunu ortaya koymuştur.

Ferguson vd., (2004) bilgi ve risk algılarıyla ilgili olarak kan bağışı ve transfüzyon hakkında bilgilerin güvenilirliği ile ilgili yaptığı araştırmada farklı paydaşların kan bağışı konusunda bilgi seviyelerini ve türlerini tespit etmeyi amaçlamıştır. Bu nedenle 250 kan bağışçısı, 88 pratisyen hekim, 143 anestezist ve 20 tıbbi gazeteci olmak üzere toplam 411 kişiye anket çalışması yapılmıştır. Araştırma sonucunda güvenilirlik yargılarının paydaş gruplara göre değiştiği, güvenilirlik yargıları ve risk algıları konusu ile ilgili olarak insanların gerçekte bu konuda bilgi sahibi olmalarından ziyade bildiklerini düşündüklerini göstermiştir. Kan bağışlamama nedeni olarak en fazla ihmal etme davranışı olduğu gözlenmiştir.

Olaiya vd., (2004) Nijerya Lagosta'da kan bağışçılarının kan bağışına yönelik bilgi, tutum, inanç ve motivasyonlarını tespit etmek amacıyla yaptığı araştırmada 542 katılımcıya anket uygulamıştır. Katılımcıların %92.9'u hastaneden sağlayacağı yarar nedeniyle kan bağışında bulunduğunu belirtmiştir. Katılımcılar kan bağışlamama nedenleri hakkında ihmal etme davranışının yanı sıra bulaşıcı hastalık, kilo kaybı ve diğer bazı rahatsızlıkların görülebileceği endişesini taşıdıklarını belirtmişlerdir. Araştırmacılar kan bağışçılarının kan bağışlarken birinin hayatını kurtarma düşüncesine karşı olumlu tutumlarından yola çıkarak yoğun bir bilgilendirme ve kan bağışı kampanyası yapılmasını önermektedirler.

Misje vd., (2005) Norveç'te kan bağışına yönelik, bireylerin kan bağışında bulunma durumlarına etki eden sosyodemografik faktörleri incelediği çalışmada bazı nedenlerin diğerlerine göre kan bağışlama durumuna daha fazla etki ettiğini gözlemlemiştir. Anket yapılarak elde edilen bulgulara göre bu nedenler kişinin diğergamlığı, sosyolojik nedenleri (çevre etkisi), ahlaki nedenleri, özgüveni güçlendirmek ve kan bağışı ile ilgili yaşantı geçirme isteği olarak bulunmuştur.

Zaller vd., (2005)'nin Kuzey Çin'deki bir şehirde 1280 katılımcı ile yaptıkları çalışmada kan bağışına yönelik bilgi ve tutumları öğrenmek amaçlanmıştır. Araştırma sonucunda katılımcıların kan bağışlama motivasyonları arasında sosyal baskı, kan grubunu öğrenme arzusu ve fedakârlık olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Ayrıca katılımcıların kan bağışından çekinme nedenleri arasında enfeksiyon kapma, hayatını kaybetme korkuları yer aldığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

Chen vd., (2006) Çinli lisans öğrencileri ile denizaşırı ülkelerden Çin'e lisans eğitimi için gelen öğrencilerinin kan ve organ bağışına yönelik tutumlarının karşılaştırılması amacıyla Çin'de çeşitli üniversitelerde bulunan 922 lisans öğrencisi ile yaptığı araştırmada kan bağışçılarının organ bağışı konusunda farkındalıklarının yüksek olduğu ve kan bağışı yapan öğrencilerin organ bağışı konusunda da olumlu tutuma sahip oldukları sonucu elde edilmiştir. Çeşitli ülkelerden gelen öğrenciler ile Çinli öğrenciler arasında kadavradan organ bağışına yönelik tutumları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir.

Buciuniene vd., (2006)'nın Litvanya'da yaptığı araştırmada katılımcıların gönüllü kan bağışına yönelik tutumlarının belirlenmesi ve gönüllü kan bağışçılığı

konusundaki mevcut durumun tespit edilmesi amacıyla 400 kan bağışçısına anket formu uygulamıştır. Katılımcıların %89,9'unun ücretli kan bağışında bulunduğu buna karşın sadece %10,1'inin gönüllü ve ücretsiz kan bağışında bulunduğu tespit edilmiştir. Ayrıca ücretli kan bağışçılarının %93'ünün sürekli ve düzenli olarak kan bağışında bulunduğu görülürken gönüllü ve ücretsiz kan bağışçılarının yalnızca % 20.6'sı sürekli ve düzenli kan bağışında bulunduğunu ifade etmektedir.

Yıldız vd., (2006) toplumun çeşitli kesim ve farklı meslek gruplarından toplam 3479 kişiye uyguladığı anket çalışmasının amacını, toplumun kan bağışı konusundaki bilgi, davranış ve tutumunu değerlendirmek, gönüllü verici kazanımı için izlenmesi gereken yolların neler olduğunu saptamak olarak ifade etmişlerdir. Uyguladıkları ankette ilk soru olarak sorulan "Kan bağışında bulunmak ister misiniz ?" sorusuna verilen evet yanıt oranı %31.3 iken, son soru olarak sorulan ''Kan bağışlamayı düşünmek istiyor musunuz?'' ifadesinde bu oran % 43.5'e çıkmıştır, bu fark ise istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Anket sonucunda genel olarak kan bağışlama ile ilgili birçok konuda bireylerin yanlış bilgilere sahip oldukları ve uygun şekillerde bilgilerle donatıldıklarında kan bağışlama oranında artış sağlanabileceği kanısına varılmıştır.

Kaya vd., (2007) yaptığı çalışmada üniversite öğrencilerinin kan bağışı konusunda ilgi ve bilgi düzeylerini anlamak, öğrenim gördükleri alanların kan bağışı konusuna yaklaşımlarını ne derece etkilediğini tespit etmek, bazı yanlış bilgi ve inanışlara sahip olup olmadıklarını anlamak, kan bağışı konusunda insanları teşvik etmek, kan ihtiyacı olan hastalara yardımcı olmak amaçlanmıştır. Yapılan bu çalışmada Erzurum Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Anabilim dalından 161, Fen-Edebiyat Fakültesi Biyoloji bölümünden 168, Hemşirelik Yüksek Okulu Hemşirelik bölümünden 150 öğrenci olmak üzere toplamda 480 öğrenciye anket uygulanmıştır. Bu anketin analiz sonuçlarına göre öğrencilerin Türkiye ortalamasının çok üzerinde düzenli kan verdiği sonucu ile "kan bağışıyla ilgili medyadaki haberler bu konudaki düşüncelerinizi olumlu yönde etkiler mi?" ve "kan bağışını artırmak için devlet veya özel sağlık kuruluşları tarafından ödeme yapılırsa kan bağışlar mısınız?" gibi ifadelerde istatistikî olarak önemlilik tespit edilmiştir. Sınıf öğretmenliği anabilim dalı öğrencilerinin % 68.9'u, hemşirelik öğrencilerinin %59.8'i ve biyoloji öğrencilerinin %45.3'ü medyadaki kan bağışı ile ilgili

haberlerden olumlu yönde etkilendiklerini; aynı şekilde sınıf öğretmenliği anabilim dalı öğrencilerinin %47.2'si, hemşirelik öğrencilerinin %66.3'ü ve biyoloji öğrencilerinin %57.3'ü devlet veya özel sağlık kuruluşları tarafından ödeme yapılırsa ''belki bulunurum'' demişlerdir.

Tulunay (2007), toplumumuzda "kan ihtiyacı" ve "gönüllü kan bağışının önemi" konusunda toplumsal ilgi ve bilgi seviyesinin tespiti ve bunu arttırmaya yönelik çabaların neler olabileceğinin bulunması amacıyla bir araştırma yapmıştır. Araştırmada kan bağışlama fikri oluşmuş Türkiye Yüksek İhtisas Hastanesi Kan Merkezine kan bağışı için başvuran 326 kişi ile Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankasının yurt genelindeki 1855 çalışanına profesyonel sağlık personelinden yardım almadan doldurmaları gereken bir anket çalışması uygulamıştır. Bu anket, kan bağışçılarına daha önce kendilerine kan transfüzyonu yapılıp yapılmadığı, kaç defa kan bağışında bulundukları, hangi sıklıkta kan bağışı yaptıklarını, ilk kan bağışını nerede ve niçin yaptıklarını sorgulayan başlıklar içermektedir. Bireylerin anket sorularına verdikleri cevaplar incelendiğinde; %90.4'ünün kendisinin daha önce kana ihtiyacı olmadığı, % 38.8'inin daha önce 3 veya daha fazla kan bağışı yaptığı, ilk kan bağışının yapılmasında %32.9'unun yardım amacıyla, % 26.4'ünün ise bir yakınının kan ihtiyacı olması nedeniyle olduğu tespit edilmiştir. Çalışma sonucunda daha önce kan bağışında bulunmayan ilköğretim mezunlarının ''bir yakınıma gerekirse'' diye kan bağışı yapmaktan kaçındıkları gözlenmiştir. Kişilerin eğitim düzeyinin artışı ile başkalarına yardım etme isteğinin ve kan bağışlayan kişi sayısının arttığı tespit edilmiştir. Kendisine daha önce kan nakli yapılanların kan bağışı oranının yapılmayanlara göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Kişilerin kan bağışında bulunmayışlarının en önemli sebebini %42.7'lik bir oranla ''ihmalkarlık'' olarak tespit edildiği ifade edilmiştir. Ayrıca çalışmada bir hayat kurtarma düşüncesinin (%71.1) düzenli kan bağışı için en önemli etken olduğu, toplumu okullardaki eğitimlerle bilgilendirmenin kan bağışını artıracak en önemli özellik olduğu (%68.1), kan bağışı için Kızılay Kan Merkezinin en yüksek oranda tercih edildiği (% 53.8) tespit edilmiştir.

Al-Dress (2008), Suudi vatandaşlarında kan bağışına yönelik bilgi, tutum ve inançlarını tespit etmek amacıyla Suudi Arabistan'ın başkenti Riyad'da bulunan Kral Suud Üniversitesi Hastanelerinde Fizyoloji Anabilim dalında anket çalışması

yapmıştır. Anket 335 erkek ve 274 kadından oluşan toplam 609 katılımcıya uygulanmıştır. Çalışmaya katılanların %88.5'i kan bağışının zararlı olmadığını biliyordu. Katılımcıların %55.1'i bulaşıcı hastalık edinme riski nedeniyle sadece akrabalarından kan bağışı kabul edeceklerini ifade etmişlerdir. Katılımcıların %69.5'i kan bankalarının kan bağışına ihtiyacı olup olmadığını bilmediklerini belirtmişlerdir. Araştırma sonucunda ihmal etme, çeşitli korkular, hastaneye güvensizlik ve kan bağışı hakkında bilgi eksikliği nedeniyle kan bağışında bulunulmadığı bu sorunlarında ancak kan bağışı konusunda geliştirilen kampanyalarda ve halkın bilgilendirilmesinde dikkate alınarak çözülebileceğini ifade etmişlerdir.

Shenga vd., (2008) Hindistan'da 300 katılımcı ile "kan bağışlamaya ilişkin davranış bozuklukları" konusunda gönüllü olarak kan bağışlama ve kan bağışlamamanın nedenlerini tespit etmek üzere yapmış oldukları araştırmada katılımcıların büyük çoğunluğu (%78.7) insanların bir arkadaşını veya akrabasını kurtarmak için kan bağışında bulunduklarını düşündüğünü ifade etmişler. Katılımcıların sadece %12.7'si daha önce kan bağışında bulunurken, %87.3'ü hiç bağış yapmadığını belirtmiştir. Bağış yapanlar arasında, erkeklerin sayısının kadınlara göre daha fazla olduğu sonucu elde edilmiştir. Ayrıca kan bağışına ilişkin bilgi düzeyi üzerinde toplumsal cinsiyet, yaş ve eğitimin önemli olmadığı sonucu bulunmuştur.

Özmen vd., (2008)'in Sağlık Yüksekokulu öğrencilerine yönelik organ bağışlama konusu ile ilgili bilgilerini ve düşüncelerini tespit etmek amacıyla yaptığı çalışmada 296 öğrenciye 25 sorudan oluşan anket formu uygulanmıştır. Kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre ve çekirdek aile ile arkadaşları organ bağışlayan öğrencilerin, çekirdek aile ile arkadaşları organ bağışında bulunmayan öğrencilere göre organ bağışında bulunmayı daha çok düşündüklerini ifade ettikleri tespit edilmiştir. Katılımcıların %51.7'si organ bağışlama davranışının dini inançlar yönünden sakıncası olmadığını belirtmişlerdir. Araştırmacılar gelecekte sağlık alanında çalışacak bu öğrencilere yönelik organ bağışlama konusu ile ilgili eğitim verilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir.

Kınalı-Bereketli (2009), kişilerin cinsel yolla bulaşan hastalıklar ile ilgili bilgi düzeyini, ihtiyaçlarını, uygulamalarını tanımlamak, kan bağışı konusunda ne kadar bilgili olduklarını öğrenmek amacıyla bir araştırma yapmıştır. Araştırma örneklemini

İstanbul Üniversitesi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Bahçeşehir Üniversitesi, Koç Üniversitesi, İstanbul Kültür Üniversitesi, Doğuş Üniversitesi, Sabancı Üniversitesi, Okan Üniversitesi, Yeditepe Üniversitesi, İstanbul Ticaret Üniversitesi (Üsküdar kampusü) ve Işık Üniversitesi (Şile kampüsü) ve Boğaziçi Üniversitesi (Bebek kampüsü) ve Marmara Üniversitesinde (Göztepe kampüsü) kan bağışı yapan ve araştırmaya katılmayı kabul eden 359 öğrencinin oluşturduğunu ifade etmiştir. Araştırmada öğrencilerin neden kan bağışı yapmak istedikleri ve kimlerin bağış yapabilecekleri sorgulanmış; doğru bir amaç için kan verdikleri, genel anlamda kan bağışçısında aranan özellikler hakkında bilgi sahibi oldukları ancak yeterli olmadığı belirlenmiştir.

Hablemitoğlu vd., (2010)'nin çalışmasında öğretmenlere yönelik kan bağışı tutumu ve kan bağışı yapma davranışı ile çeşitli değişkenlerin arasındaki ilişkiyi açıklamayı amaçlamışlardır. Veri toplamak için Ankara ilinin çeşitli semtlerinde çalışan 176 öğretmen görüşme yapıldığı ifade edilmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgular öğretmenlerin kan bağışlama durumlarının ve yaşlarının fedakârlık tutumuna etki ettiği, cinsiyet değişkeninin etkisi olmadığıdır. Bu bulgular sonucunda öğretmenlerin fedakârlık kavramı ile ilgili olumlu tutum ve düşüncede olmalarının, bugünün küçükleri yarının büyükleri olacak çocuklarımızı etkileyeceği için oldukça önemli olduğu ifade edilmektedir.

Kurt vd., (2011) ülkemizdeki kadınların kan bağışında bulunmama nedenlerini irdelemek, kadın bağışçı oranlarını arttırmaya yönelik çalışmalara katkıda bulunmak amacıyla Niğde Devlet Hastanesinde yatan, ziyaret saatlerinde gelen, polikliniklere başvuran ve refakatçi olarak kalan gönüllü 356 kadın üzerinde bir araştırma yapmışlardır. Araştırma verileri 16 sorudan oluşan ''Kan Bağışı ile İlgili Bilgi ve Davranışları Değerlendirme Formu'' ile yüz yüze görüşülüp doldurularak elde edilmiştir. Çalışmaya katılan kadınların %7'si daha önce kan bağışında bulunmuş olup, bunların % 32'si bir yakınına acil kan ihtiyacı olduğu için kan bağışında bulunduğunu ifade etmişlerdir. %93'ü hiç kan bağışında bulunmadığını belirtmiştir. Bunların %35'i kan bağışında bulunmayı hiç düşünmediğini ifade etmişlerdir. Neden olarak; %36.7'si engeli olduğunu, %34'ü ise nasıl kan bağışlayacağını bilmediğini belirtmiştir. Çalışmaya katılan tüm hastaların %94.8'i kan bağışlamak deyince aklına ilk gelen şeyin "ihtiyacı olanlara yardım etmek" olduğunu belirtmiştir. Katılımcıların

%75.5'i ülkemizde kan bağışının yeterli olmadığını düşünmektedir. Araştırma sonucunda kadınlarda kan bağışı konusundaki bilgi düzeyinin yetersiz olduğu görülmüştür.

Abdel Gader vd., (2011) Suudi Arabistan vatandaşlarının kan bağışına yönelik bilgi ve tutumlarını tespit etmek amacıyla 609 kişi ile yaptıkları çalışmada araştırmaya katılanların büyük çoğunluğunun (%88,5) kan bağışının zararsız olduğuna inandığı ancak buna rağmen katılımcıların yarısından fazlasının (%65,8) daha önce kan bağışında bulunmadığı tespit edilmiştir. Ayrıca kan bağışı konunda çeşitli korkuların, hastaneye güvensizliğin ve bu konudaki bilgi eksikliğinin ele alınması gereken önemli bir sorun olarak gördüklerini ifade etmişlerdir.

Sabu vd., (2011) tarafından yapılan araştırmada Güney Hindistan Üniversitesinde öğrenim gören 410 sağlık bilimleri öğrencisinin katılımı ile kan bağışı ile ilgili bilgi ve tutumu belirlemek amaçlanmıştır. Kan bağışı konusunda genel bilgi düzeyinin ve tutumun iyi olduğu ancak katılımcıların çoğunluğunun (%62) daha önce kan bağışında bulunmadığı tespit edilmiş, araştırma sonucunda ise öğrencilerin okuduğu bölümle kan bağışına yönelik bilgi ve tutumları arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Kan bağışına yönelik bilgi düzeyinin, yardımcı sağlık bilimleri bölümü öğrencileri arasında (%53.1) en yüksek, eczacılık öğrencileri arasında (%20.7) en düşük bulunduğu ifade edilmiştir. Ayrıca katılımcıların kan bağışlamama nedenleri arasında ''tıbbi olarak uygun olmadığını düşünme'' ve ''ihmal etme'' davranışlarının yer aldığı sonuçları elde edilmiştir.

Özbeşer vd., (2013) bireylerin kan bağışına yönelik bilgisi, tutumu ve davranışlarını tespit edip kan bağışı konusunda farkındalığın arttırılması amacıyla bir çalışma gerçekleştirmişlerdir. Araştırmanın katılımcıları Ankara'da bir üniversite hastanesine başvuran hasta ve hasta yakınları ile başka bir üniversite hastanesinin kan Bağış merkezine başvuran toplam 451 kişiden oluşmaktadır. Veri toplama aracı olarak 34 soruluk bir anket uygulanmıştır. Araştırmaya katılanların %78' i ülkemizde kan bağışının istenen seviyede olmadığını, %84.4'ü yakınlarını kan bağışına teşvik edeceklerini belirtmişlerdir. Kan bağışını arttırabilmek için ne yapılması gerektiği sorusuna katılımcıların %58.1'i hijyenin sağlanması, %40.9'u kan tahlilinin yapılmasını, %28.3'ü anketlerde çok soru olmaması gerektiğini ifade etmişlerdir. Katılımcıların %27.8'i kan bağışı sonrası ikram, %19.9'u ise para verilmesini

önermiştir. Geçmişte kan bağışında bulunmamış olan katılımcılar kan bağışlamama nedeni olarak büyük çoğunluğu kendilerinden kan istenmediğini (%53.2), bazıları ise kendini sağlıklı hissetmediğini (%21.2) ifade etmişlerdir. Bu çalışma sonucunda araştırmacılar katılımcıların eğitim durumunun ve daha önce kendisine kan verilmesi ile kan bağışında bulunma durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulamazken, cinsiyet değişkenine göre kan bağışı konusunda erkekler lehine anlamlı farklılık tespit etmişlerdir. Ayrıca evli kişilerin bekârlara göre daha fazla kan bağışında bulundukları görülmüştür. Anket çalışmasına katılan bireylerin çoğu ülkemizde kan bağışının yeterli olmadığı düşüncesinde olup; kan bağışına yönelik yeterli düzeyde bilgilendirilmediklerini ifade etmişlerdir. Bu kapsamda araştırmacılar topluma kan bağışı ile ilgili eğitim verilmesi gerekliliğini belirtmişlerdir.

Bourne vd., (2013) Jamaika'da Teknoloji Üniversitesi Sağlık ve Uygulamalı Bilimler Fakültesinde mezuniyet öncesi bilim programlarına kayıtlı 200 öğrenci ile orta gelişmişlik düzeyinde olan bir ülkede gönüllü kan bağışı hakkında üniversite bilim öğrencilerinin bilgileri, tutumları, uygulamaları ve hazır olma durumlarına açıklık getirmek amacıyla yürüttükleri çalışmada, her 10 öğrenciden ikisinin geçmişte kan verdiği, geçmişte kan bağışında bulunanların çoğunluğunun aile bireylerinden birisinin hastalığı dolayısı ile bağışta bulunduğu (%86) belirlenmiştir.

Bostancı-Daştan vd., (2013a)'nin sağlık yüksekokulu öğrencilerinin kan bağışına yönelik bilgi ve tutumlarını belirlemek amacıyla 291 sağlık yüksek okulu öğrencisinin katılımıyla yaptığı çalışmada; sağlık yüksekokulu öğrencilerinin çoğunluğunun kan bağışına yönelik olumlu tutum ve davranışa sahip olduğu ancak kan bağışının önemi ile ilgili yeterli bilincin oluşmadığı ve bağış oranlarının istenen düzeyde olmadığı tespit edilmiştir. Ayrıca, elde edilen verilere göre erkek öğrencilerin (% 65,7) kız öğrencilere (% 34,3) göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha fazla oranda kan bağışladıkları sonucunu elde etmişlerdir.

Ahmed vd., (2014) Pakistan Karaçi'deki tıp öğrencilerinin kan bağışına yönelik bilgi, tutum ve yapılabilecek uygulamaların neler olduğunun bulunması amacıyla 2 kamu ve 1 özel olmak üzere 3 tıp kolejindeki 600 tıp öğrencisine anket formu uygulanmıştır. Öğrencilerin %92'sinin kan ve kan bağışı hakkında yeterli bilgiye sahip olduğu, %42'sinin kan bağışına yönelik olumlu tutuma sahip olduğu ve katılımcıların yaklaşık %50'sinin kan bağışı konusunda istekli olduğu bulguları elde

edilmiştir. Ayrıca cinsiyet değişkenine göre erkek tıp öğrencilerinin kadın tıp öğrencilere göre daha olumlu tutuma sahip olduğu tespit edilmiştir.

Kabinda vd., (2014)'in Demokratik Kongo Cumhuriyeti'nde kan bağışına yönelik bilgi, tutum ve bu konuda yapılan uygulamaları değerlendirmek amacıyla Bukavu şehrinde yaşayan 18-65 yaş arası rastgele seçilen 416 vatandaşa anket formu uygulamışlardır. Katılımcıların %61'inin kan bağışı uygulamasını bilmediği sonucu tespit edilirken, kan bağışı uygulamasını bilenler ile bilmeyenlerin eğitim seviyesine göre istatistiksel olarak anlamlı olarak farklılaştığı gözlenmiştir. Katılımcıların kan bağışlama türlerinden en yaygın olanı %66 ile gönüllülük olarak en düşük oran ise %12,6 ile para karşılığı kan bağışı yapan bireylerin olduğu görülmüştür. Katılımcıların kan bağışlamama nedenlerine bakıldığında en yaygın olan nedenler; bulaşıcı hastalıklara yakalanma korkusu, bilgi eksikliği, dini inanç, bağışlanan kanın tıbbi personel tarafından satılacağı düşüncesi olduğu tespit edilmiştir.

Kavacık (2014) bir askeri hastanenin kan eğitim merkezi ve Kan Bankası Müdürlüğüne kan bağışı için başvuran 1035 kan bağışçısı ile kan bağışlama durumlarının arttırılması için neler yapılabileceğinin belirlenebilmesi amacıyla bir çalışma yapmıştır. Araştırmada katılımcıların kan bağışı bilgisisin yeterli olmadığı, eğitim durumu ve yaşın arttıkça kan bağışına yönelik bilgi düzeylerinin arttığı görülmüştür. Çalışma sonucu Türkiye'de kan bağışlama oranlarının yetersiz olduğu, toplumu bilinçlendirme ve eğitim kurumlarında kan bağışına yönelik eğitim verilmesi ile bu oranın arttırılabileceği düşüncesine ulaşılmıştır. Araştırmacı ülke genelinde bütün eğitim kurumlarının her kademesinde kan bağışına yönelik eğitimler planlanması gerekliliğini vurgulanmıştır.

Şıhbaraklıoğlu (2014)'un Kayseri ilinde toplumun kan bağışına karşı tutum ve davranışlarının incelenmesi, toplumu bağışından uzak tutan nedenlerin araştırılması amacıyla yaptığı çalışma sonucunda ise, kan bağışı ile cinsiyetin istatistiksel olarak birbirine bağımlı olduğu, erkeklerin %79,4'lük bölümünün kan bağışı yaptığı, kadınların %60,9'unun ise bağışta bulunmadığı ortaya konmuştur. Bireylerin kan bağışı yapmamasına neden olan etkenler incelendiğinde kanın ihtiyaç sahiplerine para ile satılması, iğne korkusu, hastalık bulaşması gibi inanışlara sahip olduğu saptanmıştır.

Cantürk vd., (2015)'ın Ankara'da bir üniversite hastanesinin kan merkezinde ve Kızılay'a bağlı merkezlerde yapmış olduğu araştırmada kan bağışında bulunanların sosyo-demografik özelliklerinin, kan bağışıyla ilgili bilgi ve tutumlarının, onları "gönüllü" olmaya iten sebeplerin belirlenmesi ve bu iki farklı kurumda (üniversite hastanesi ve Kızılay Kan Merkezi) bağış yapan kişiler arasında "gönüllü bağışçılık" açısından fark olup olmadığının belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırma sonucunda katılımcıların kan bağışlama nedeni olarak en fazla verdiği cevap ''akrabaları ya da tanıdıklarının ihtiyacı olması'' cevabı olmuştur.

Çelik ve Güven (2015) yaptığı araştırmada öğretmen adaylarının kan bağışına yönelik tutumlarını ölçmeyi sağlayan geçerlik ve güvenilirlik analizleri yapılmış bir ölçek geliştirmeyi amaçlamışlardır. Araştırmanın katılımcıları Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde çeşitli bölümlerde öğrenim gören 197 kız 86 erkek olmak üzere 283 öğretmen adayıdır. Araştırmacılar ilk olarak hazırladıkları kan bağışı tutum ölçeğinin 58 maddeden oluşan ön inceleme formunu Fen Bilgisi, Sosyal Bilgiler, Okul Öncesi ve Sınıf Öğretmenliği bölümünde eğitim gören öğretmen adaylarına uygulamıştır. Elde edilen verilere açımlayıcı faktör analizi (AFA) uygulanması ile ölçeğin toplam varyansın %52.59'unu açıklayan 3 faktörlü bir yapıda olduğu görülmüştür. Ölçeğin Cronbach-alpha değeri 0.83 olarak tespit edilmiştir. Araştırma sonucunda öğretmen adaylarının kan bağışına yönelik tutumlarını ölçmeyi sağlayan, 3 alt boyuttan oluşan 24 soruluk geçerli ve güvenilir bir ölçek geliştirildiği ifade edilmiştir.

Can vd., (2016)'in ilköğretim bölümü öğretmen adaylarının kan bağışına yönelik tutumlarının belirlenmesi ve bu tutumlarına cinsiyet, sınıf düzeyi, öğrenim gördükleri programın etkisinin incelenmesi amacıyla yaptıkları çalışmada 95 Fen Bilgisi, 73 Sınıf, 59 Okul Öncesi ve 55 Sosyal Bilgiler öğretmen adayına 24 sorudan oluşan anket formu uygulanmıştır. Araştırma sonucunda sınıf öğretmeni adaylarının kan bağışına yönelik tutum puanı, diğer programlarda öğrenim gören öğretmen adaylarının kan bağışına yönelik tutum puanlarından daha yüksek bulunurken, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının tutum puanları diğer bütün programlarda öğrenim gören öğretmen adaylarına göre daha düşük bulunmuştur. Cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde kadın öğretmen adaylarının erkek öğretmen adaylarına göre tutum puanları daha yüksek bulunmuştur. Genel anlamda öğretmen adaylarının

çoğunluğunun (%59.4) kan bağışına yönelik kararsız tutuma sahip olduğu çok azının (%3.9) ise olumsuz tutuma sahip olduğu gözlenmiştir.

Özpulat (2017), üniversite öğrencilerinin kan ve organ bağışına ilişkin düşüncelerini belirlemek amacıyla 400 öğrencinin katılımı ile yaptığı araştırmada; hemşirelik bölümü öğrencilerinin kan bağışı tutumlarının olumlu olduğunu, birinci sınıf öğrencilerinin diğer sınıf düzeylerine göre ve kadın öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha olumlu tutuma sahip olduklarını belirtmiştir.

Küçükkara vd., (2017)'in bir devlet üniversitesinin Sağlık Meslek Yüksekokulunda öğrenim gören 147 öğrencinin katılımı ile yaptığı araştırmada üniversite düzeyi öğrencilerin kan bağışlama ile ilgili bilgi ve tutumlarının tespit edilmesi amaçlanmıştır. Bu çalışma sonucunda öğrencilerin büyük çoğunluğunun (%78.9) Türkiye'de kan bağışının arttırılabilmesi için ne gerektiği sorusuna eğitim verilmesi gerektiği cevabını verdiği gözlenmiştir. Ayrıca öğrencilerin kan bağışlama konusunda düşüncelerinin olumlu olduğu ancak kan bağışı ile ilgili farkında olma seviyelerinin yeterli olmadığı ve öğrencilerin duyarlılığının yüksek olmasına rağmen, öğrencilerden çok azı kan bağışında bulunma davranışı göstermektedir.

Saleem ve Okumuş (2017)'un yaptığı çalışmada ise akıllı telefonların en önemli özelliklerinden Küresel Konumlama Sistemi (GPS) sayesinde konumun doğru bir şekilde belirlenebilmesi özelliğinden yararlanarak sağlık ve tıbbi alanda kan ve organ bağışı yönetiminin sağlanmasının yanı sıra acil durumlarda gerekli hastane ve doktor bilgilerini de sağlayan bir uygulama geliştirdiklerini belirtmişlerdir. Uygulama sayesinde sadece kan bağışı değil böbrek ve diğer birçok organın bağışının yapılabilmesi için sisteme kolaylıkla kayıt edilen bağışçıların bilgilerinin aktarılabilmesine vurgu yapılmıştır.

Ishimwe (2017)'nin 28 Avrupa Birliği üyesi ülkeden 27868 katılımcı ile kan bağışına etki eden faktörlere ışık tutmak amacıyla yaptığı çalışmada Avrupa Birliği üye ve aday ülkelerinde yapılan Euro-barometer (82.2) anketini kullanılmıştır. Araştırma kan bağışı konusunda maddi teşviklerin özellikle parasal teşviklerin Avrupa toplumu içinde nasıl algılandığını tespit etmeye çalışmıştır. Çek Cumhuriyeti, Letonya ve Romanya hariç çalışma kapsamındaki AB ülkelerinde kan bağışı için para ödenmesini kabul etmeyenler %15'in üzerinde bulunmuştur. Maddi refah endeksinde

yüksek puan sahibi olan kişilerin yani maddi durumu iyi kabul edilen kişilerin kan bağışı için parasal teşvikleri kabul etme ihtimallerinin daha düşük olduğu sonucunun elde edildiği ifade edilmiştir. Ülkelerin kişi başına düşen gelir miktarları da kan bağışına yaklaşımları için önemli bir açıklayıcı değişken olarak bulunmuştur. Bir başka ifade ile, kişi başına düşen milli gelirin yüksek olduğu ülkelerde potansiyel bağışçıların parasal teşviklere ilgisinin azaldığı görülmektedir.

Kavak (2017)'ın üniversite öğrencilerinin kan bağışına karşı bilgi, tutum ve davranışlarının incelenmesi, toplumu kan bağışından uzak tutan nedenlerin araştırılması ve gönüllü kan bağış bilinci oluşturulmasında çözüm önerilerinin belirlenmesi amacıyla yaptığı çalışmada bir vakıf üniversitesinin Sağlık Bilimleri Fakültesinde öğrenim gören 200 öğrenciye 20 sorudan oluşan bir anket uygulanmıştır. Ankete katılanların %75.5' i kız öğrenciler olup, %24.5' inin erkek öğrenciler olduğu belirlenmiştir. Kan bağışında bulunma oranı kız öğrencilerde %21.9 iken, erkek öğrencilerde %55.1' dir. Öğrencilerin kan bağışı konusunda yeteri kadar bilgiye sahip oldukları halde kan bağış oranının yetersiz olduğu tespit edilmiştir. Araştırmacı yaptığı çalışmadan elde ettiği sonuçlar ışığında genç bireylerin tutum ve davranışlarının değişmesiyle kan bağışı konusunda artışın sağlanabileceğini ifade etmektedir. Ayrıca gönüllü kan bağışında yeterli ve güvenli kan ihtiyacının sağlanması için gönüllü kan bağışçılığının artırılarak, aktif bir şekilde sürdürülebilirliğinin sağlanması gerektiği ifade edilmektedir.

Soyal ve Yarar (2018)'ın Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu öğrencilerinin kan bağışına karşı tutum ve davranışlarının incelenmesi, öğrencileri kan bağışından uzak tutan nedenlerin araştırılması, bu veriler ışığında gönüllü kan bağışı bilinci oluşturulmasında çözüm önerilerinin belirlenmesi amacıyla 1693 öğrencinin katılımı ile gerçekleştirdikleri çalışma sonucunda erkeklerin kadınlara göre daha fazla kan bağışında bulundukları, kan bağışında bulunanların kan bağışında bulunmadan önceki endişeleri sorulduğunda ise en fazla verilen cevabın %29.1 oranında kanın ihtiyaç sahiplerine para ile satıldığı düşüncesi olduğu belirlenmiştir.

Eftelli vd., (2018)'nin Sağlık Bilimleri Fakültesi hemşirelik bölümünde eğitim gören 402 öğrenci ile yaptığı araştırmada hemşirelik bölümü öğrencilerinin kan bağışına yönelik tutumlarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Çalışmada hemşirelik bölümü öğrencilerinin kan bağışı tutum ve davranışlarının olumlu olduğu belirlenmiştir. Bu

araştırma sonucunda uygulanan kan bağışına yönelik tutum ölçeği toplam puanları ile öğrencilerin cinsiyet, yaşanılan yer, gelir düzeyi, mezun olunan okul, çalışma durumu ve kan bağışına ilişkin eğitim alma durumları arasında istatistiksel olarak bir fark olmadığı belirlenmiştir. Ayrıca 1.sınıf öğrencilerinin kan bağışına yönelik tutum puanlarının diğer sınıf düzeylerine göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evreni ve örneklemiyle ilgili bilgilere yer verilmiştir. Ayrıca veri toplama araçları, bu veri toplama araçlarının geçerlik ve güvenirlikleri ile verilerin analizi konuları da bu bölüm içerisinde yer almaktadır.

3.1 Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden biri olan tarama modeli kullanılarak fen bilgisi öğretmen adaylarının (1, 2, 3 ve 4. sınıf) kan bağışına yönelik tutum düzeyleri araştırılmıştır. ‘‘Tarama modeli bir grubun belirli özelliklerini belirlemek için verilerin toplanmasını amaçlayan çalışmalardır.’’ (Büyüköztürk vd., 2011, s. 16).

3.2 Evren ve Örneklem

Çalışmanın evrenini 2018–2019 eğitim-öğretim yılında Türkiye’de orta gelişmişlik düzeyinde olan şehirlerde öğrenim gören fen bilgisi öğretmen adayları oluşturmaktadır. Çalışmanın örneklemi uygun örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. ‘‘Uygun örnekleme yöntemi zaman, para ve iş gücü açısından var olan sınırlılıklar nedeni ile örneklemin kolay ulaşılabilir ve uygulama yapılabilir birimlerden seçilmesidir.’’ (Büyüköztürk vd., 2011, s. 92). Bu yönteme göre araştırma örneklemini, Anadolu’nun sosyokültürel ve ekonomik olarak orta gelişmişliğe sahip iki ilindeki üniversitelerde (Aksaray Üniversitesi ve Afyon Kocatepe Üniversitesi) öğrenim gören 283 fen bilgisi öğretmen adayı oluşturmaktadır.

3.2.1 Örneklemin özellikleri

Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyete göre yüzde ve frekans dağılımları Çizelge 3.1’de verilmiştir.

Çizelge 3.1. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının cinsiyete göre yüzde ve frekans dağılımları.

Cinsiyet	f	%
Erkek	58	20,5
Kadın	225	79,5
Toplam	283	100,0

Çizelge 3.1 incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmen adaylarının 58'i (%20.5) erkek 225'i (%79.5) kadın öğretmen adayından oluştuğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının sınıf düzeylerine göre yüzde ve frekans dağılımları Çizelge 3.2'de verilmiştir.

Çizelge 3.2. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının sınıf düzeyine göre yüzde ve frekans dağılımları.

Sınıf Düzeyi	f	%
1.Sınıf	19	6,7
2.Sınıf	67	23,7
3.Sınıf	95	33,6
4.Sınıf	102	36,0
Toplam	283	100,0

Çizelge 3.2 incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmen adaylarından 19'unun (%6.7) 1. sınıf, 67'sinin (%23.7) 2. sınıf, 95'inin (%33.6) 3. sınıf ve 102'sinin (%36) de 4. sınıf düzeyinde olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri üniversitelere göre yüzde ve frekans dağılımları Çizelge 3.3'de verilmiştir.

Çizelge 3.3. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri üniversitelere göre yüzde ve frekans dağılımları.

Üniversite	**f**	**%**
Aksaray Üniversitesi	117	41,3
Afyon Kocatepe Üniversitesi	166	58,7
Toplam	283	100,0

Çizelge 3.3 incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmen adaylarının 117'si (%41.3) Aksaray Üniversitesinde eğitim görürken, 166'sı (%58.7) ise Afyon Kocatepe Üniversitesinde eğitim görmektedir.

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının aile gelir durumlarına göre yüzde ve frekans dağılımları Çizelge 3.4'de verilmiştir.

Çizelge 3.4. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının aile gelir durumlarına göre yüzde ve frekans dağılımları.

Aile Gelir Durumu	**f**	**%**
0-1600 TL	74	26,1
1601-3000 TL	113	39,9
3001-5000 TL	74	26,1
5001-10000TL	14	4,9
10001 TL ÜSTÜ	8	2,8
Toplam	283	100

Çizelge 3.4 incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmen adaylarından 74'ünün (%26.1) 0-1600 TL, 113'ünün (%39.9) 1601-3000 TL, 74'ünün (%26.1) 3001-5000 TL, 14'ünün (%4.9) 5001-10000 TL ve 8'inin (%2.8) de 10001 TL ve üstü aile gelir durumuna sahip olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının anne eğitim durumlarına göre yüzde ve frekans dağılımları Çizelge 3.5'de verilmiştir.

Çizelge 3.5. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının anne eğitim durumlarına göre yüzde ve frekans dağılımları.

Anne Eğitim Durumu	**f**	**%**
Okuryazar değil	12	4,2
İlkokul mezunu	165	58,3
Ortaokul mezunu	52	18,4
Lise mezunu	35	12,4
Üniversite mezunu	19	6,7
Toplam	283	100

Çizelge 3.5 incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmen adaylarının anne eğitim durumlarına göre 12'sinin (%4.2) okuryazar olmadığı, 165'inin (%58.3) ilkokul mezunu, 52'sinin (%18.4) ortaokul mezunu, 35'inin (%12.4) lise mezunu ve 19'unun (%6.7) üniversite mezunu olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının baba eğitim durumlarına göre yüzde ve frekans dağılımları Çizelge 3.6'da verilmiştir.

Çizelge 3.6. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının baba eğitim durumlarına göre yüzde ve frekans dağılımları.

Baba Eğitim Durumu	**f**	**%**
Okuryazar değil	3	1,1
İlkokul mezunu	100	35,3
Ortaokul mezunu	70	24,7
Lise mezunu	72	25,4
Üniversite mezunu	38	13,4
Toplam	283	100

Çizelge 3.5 incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmen adaylarının baba eğitim durumlarına göre 3'ünün (%1.1) okuryazar olmadığı, 100'ünün (%35.3) ilkokul mezunu, 70'inin (%24.7) ortaokul mezunu, 72'sinin (%25.4) lise mezunu ve 38'inin (%13.4) üniversite mezunu olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının daha önce kan bağışında bulunma durumlarına göre yüzde ve frekans dağılımları Çizelge 3.7'de verilmiştir.

Çizelge 3.7. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının daha önce kan bağışında bulunma durumlarına göre yüzde ve frekans dağılımları.

Daha Önce Kan Bağışında Bulunma Durumu	**f**	**%**
Daha Önce Kan Bağışında Bulundum	88	31,1
Daha Önce Kan Bağışında Bulunmadım	195	68,9
Toplam	283	100,0

Çizelge 3.7 incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmen adaylarının 88'inin (%31.1) daha önce kan bağışında bulunduğu, 195'inin (%68.9) ise daha önce kan bağışında bulunmadığı görülmektedir.

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının sürekli ve düzenli olarak kan bağışında bulunma durumlarına göre yüzde ve frekans dağılımları Çizelge 3.8'de verilmiştir.

Çizelge 3.8. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının sürekli ve düzenli olarak kan bağışında bulunma durumlarına göre yüzde ve frekans dağılımları.

Sürekli ve Düzenli Olarak Kan Bağışında Bulunma Durumu	**f**	**%**
Sürekli ve Düzenli Olarak Kan Bağışında Bulunurum	24	8,5
Sürekli ve Düzenli Olarak Kan Bağışında Bulunmam	259	91,5
Toplam	283	100

Çizelge 3.8 incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmen adaylarının 24'ünün (%8.5) sürekli ve düzenli olarak kan bağışında bulunduğu, 259'unun (%91.5) ise sürekli ve düzenli olarak kan bağışında bulunmadığı görülmektedir.

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının ailesinde sürekli ve düzenli olarak kan bağışına ihtiyaç duyan birey bulunma durumuna göre yüzde ve frekans dağılımları Çizelge 3.9'da verilmiştir.

Çizelge 3.9. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının ailesinde sürekli ve düzenli olarak kan bağışına ihtiyaç duyan birey bulunma durumuna göre yüzde ve frekans dağılımları.

Ailede Sürekli ve Düzenli Olarak Kan Bağışına İhtiyaç Duyan Birey Bulunma Durumu	**f**	**%**
Ailede Sürekli ve Düzenli Olarak Kan Bağışına İhtiyaç Duyan Birey Bulunmaktadır	29	10,2
Ailede Sürekli ve Düzenli Olarak Kan Bağışına İhtiyaç Duyan Birey Bulunmamaktadır	254	89,8
Toplam	283	100

Çizelge 3.9 incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmen adaylarının 29'unun (%10.2) ailesinde sürekli ve düzenli olarak kan bağışına ihtiyaç duyan birey bulunduğu, 254'ünün (%89.8) ise ailesinde sürekli ve düzenli olarak kan bağışına ihtiyaç duyan birey bulunmadığı görülmektedir.

3.3 Veri Toplama Araçları

3.3.1 Kişisel Bilgi Formu

Araştırmaya katılmayı kabul eden fen bilgisi öğretmen adaylarının kişisel özellikleri hakkında bilgi edinmek amacıyla hazırlanan ''Kişisel Bilgi Formu'' nda; sınıf düzeyi, cinsiyet, aile gelir durumu, anne ve baba eğitim düzeylerinin belirlenmesinin yanında daha önce kan bağışında bulunma durumu, sürekli ve düzenli olarak kan bağışında bulunma durumu ve ailesinde sürekli ve düzenli olarak kan bağışına ihtiyaç duyan birey bulunup bulunmadığını tespit etmek amacıyla hazırlan sorular bulunmaktadır.

3.3.2 Kan Bağışına Yönelik Tutum Ölçeği

Bu araştırmada veri toplamak amacıyla geçerlik ve güvenirlik analizleri yapılmış Çelik ve Güven (2015) tarafından geliştirilen, 24 sorudan oluşan ''Kan Bağışı Tutum Ölçeği'' kullanılmıştır.

Kan Bağışı Tutum Ölçeği; 24 maddelik 5'li likert tipi ve 3 alt boyuttan oluşan kan bağışına yönelik tutumu ölçmeye yarayan bir ölçektir. Ölçeğin alt boyutları; toplumsal ve sosyal sorumluluk, endişe ve toplumsal görüş ve anlayış olarak belirlenmiştir (Çelik ve Güven, 2015). Her üç boyutta da ölçek maddeleri "1" kesinlikle katılmıyorum, "2" katılmıyorum, "3" kararsızım, "4" katılıyorum ve "5" kesinlikle katılıyorum şeklinde puanlanmaktadır.

Ölçekte bulunan 2, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 22, 23, 24. maddeler olumsuz yani analiz esnasında tersine çevrilmesi gereken maddelerdir. Bu maddelerin puanlanması ise şu şekilde yapılmıştır.

- Kesinlikle katılmıyorum=5 puan
- Katılmıyorum=4 puan
- Kararsızım=3 puan
- Katılıyorum=2 puan
- Kesinlikle katılıyorum=1 puan

Ölçekten alınacak en yüksek puan 120' dir. Puanın artması kan bağışına yönelik tutumun olumlu yönde arttığını göstermektedir.

3.4 Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen verilerin istatistiksel analizinde SPSS 22.0 (Statistical Package for Social Sciences) programı kullanılmıştır. Kan bağışına yönelik tutum ile cinsiyet, sınıf, anne-baba eğitim durumu, gibi bağımsız değişkenlere göre anlamlı farklılık olup olmadığını tespit etmek amacıyla ilişkisiz örneklemler için Mann-Whitney U-Testi ile Kruskal Wallis H-Testi uygulanmıştır.

Verilerin analizinde Mann-Whitney U-Testi ile Kruskal Wallis H-Testi tercih edilmesinin nedeni normal dağılıma uygunluğu belirli yöntemlerle test edilmiş

[Skewness (basıklık) ve Curtosis (çarpıklık) değerleri ile Kolmogorov-Smirnov testi] bunun sonucunda ise verilerin normal dağılıma sahip olmadığı gözlenmiştir.

3.5 Güvenirlik ve Geçerlik

3.5.1 Geçerlik

‘‘Geçerlik, testin bireyin ölçülmek istenen özelliğini diğer özelliklerle karıştırmadan ne derece doğru ölçtüğüyle ilgilidir. Bir başka anlatımla ölçme sonuçlarının geçerliği, amaçlanan ölçmenin gerçekleştirilebilme derecesidir.’’ (Büyüköztürk vd., 2011, s. 118).

Literatürde temel olarak kapsam, yapı ve ölçüt olmak üzere üç farklı geçerlik türünden bahsedilse de özellikle tutum gibi bazı duyuşsal özelliklerin ölçüldüğü çalışmalarda yapı ve ölçüt geçerlikleri ön planda tutulabilir (Büyüköztürk vd., 2011, s. 119).

Çelik ve Güven (2015) kan bağışı tutum ölçeğinin yapı geçerliğini açımlayıcı faktör analizi (AFA) ile sınamışlardır. Yapılan analiz sonucunda KMO .876 ve Bartlett testi sonucu ise p< .001 şeklinde anlamlı bulunmuştur. Çelik ve Güven (2015)’in AFA analizleri sonucunda ölçek maddelerinin faktör yükleri ve faktörlere ilişkin açıklanan varyans değerleri ile ilgili elde ettikleri bulgular Şekil 3.1’de verilmiştir.

Maddeler	Faktörler ve Yükleri		
	Toplumsal ve sosyal sorumluluk (1. Faktör)	*Endişe* (2. Faktör)	*Toplumsal görüş ve anlayış* (3. Faktör)
1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12	.55 - .84		
13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20		.47 – .68	
21, 22, 23, 24			.31 – .83
Toplam Varyans	% 31.568	% 12.842	% 8.181
		% 52.590	

Şekil 3.1. Kan bağışına yönelik geliştirilen tutum ölçek maddelerinin faktör yükleri ve faktörlere ilişkin varyans değerleri (Çelik ve Güven, 2015, s. 513).

Açımlayıcı faktör analizi sonucu bulunan madde faktör yapısının model uyumu durumu doğrulayıcı faktör analizi ile sınanmıştır. Üç alt faktörlü ve 24 sorulu kan bağışına yönelik tutum ölçeğinin uyum indekslerinin anlamlı olduğu ifade edilmiştir (X^2 =842.85, sd = 249, p = .000, X2/sd= 3.38). Uyum indeksi sonuçları ise RMSEA = .071, GFI = .92, CFI = .91, NNFI = .90, IFI = .91 olarak tespit edilmiştir (Çelik ve Güven, 2015).

3.5.2 Güvenirlik

Karagöz (2017)'e göre ölçüm aracının ölçülmek istenen şeyi doğru ölçtüğünün belirlenebilmesi için güvenirlik ve geçerlik kavramlarının bilinmesi ve uygulanması önemlidir.

Bir test veya ölçeğin benzer şartlarda tekrar uygulandığında benzer sonuçlar elde edilmesi uygulanan testinin güvenilir olduğunu göstermektedir. ''Güvenirliğin olup olmadığı varsa derecesi güvenirlik katsayıları ile bulunur'' (Karagöz, 2017 s. 24). Araştırmamızda kullanılan ölçeğin güvenirliğinin bulunması için Cronbach-Alfa güvenilirlik katsayısı hesaplanmıştır (Çelik ve Güven, 2015, s. 508).

Buna göre Cronbach-alpha iç tutarlılık katsayıları *Toplumsal ve Sosyal Sorumluluk* faktörü 0.93, *Endişe* faktörü 0.77, *Toplumsal Görüş ve Anlayış* 0.71 ve ölçeğin geneli için 0.84 olarak hesaplanmıştır. Karagöz (2017)'e göre Cronbach-alfa değerinin 1'e yakın bir değer olması ölçeğin güvenilir olduğunu göstermektedir. Dolayısıyla tutum ölçeğinin oldukça güvenilir olduğu söylenebilir.

Ayrıca yapmış olduğumuz araştırma içinde güvenirlik analizi yapılmış olup ''toplumsal ve sosyal sorumluluk'' alt boyutu için 0.88, ''endişe'' alt boyutu için 0.77, ''toplumsal görüş ve anlayış'' alt boyutu için 0.71 ve ölçeğin geneli için Cronbach-Alfa güvenilirlik katsayısı 0,86 olarak hesaplanmıştır.

4. ARAŞTIRMA BULGULARI

Araştırmanın bu bölümünde veri toplama araçlarından elde edilen veriler incelenerek, fen bilgisi öğretmen adaylarının kan bağışına yönelik tutum puanları belirlenmiştir. Bu bilgiler yardımı ile araştırmaya konu olan soruların cevaplarına ilişkin bulgular elde edilmiştir.

4.1 Kan Bağışına Yönelik Tutumlar

Fen Bilgisi Öğretmenliği (1, 2, 3 ve 4. sınıf) öğrencilerinin kan bağışına yönelik tutumlarının belirlenmesi ve elde edilen verilerin bağımsız değişkenlere göre değerlendirilmesi bu bölümde yapılmıştır.

Bağımsız gruplar arası değerlendirmelerde kullanılacak testlerin belirlenmesinde, ölçeklerden elde edilen verilerin normal dağılıma uygunluğu Kolmogorov-Smirnov testi ile sınanmış ve elde edilen sonuçlar aşağıdaki çizelgede verilmiştir(Çizelge 4.1).

Çizelge 4.1. Verilerinin normal dağılım durumuna ilişkin Kolmogorov-Smirnov testi sonuçları.

Ölçek Adı	İstatistik	sd	p
Kan Bağışına Yönelik Tutum Ölçeği	,083	283	,000

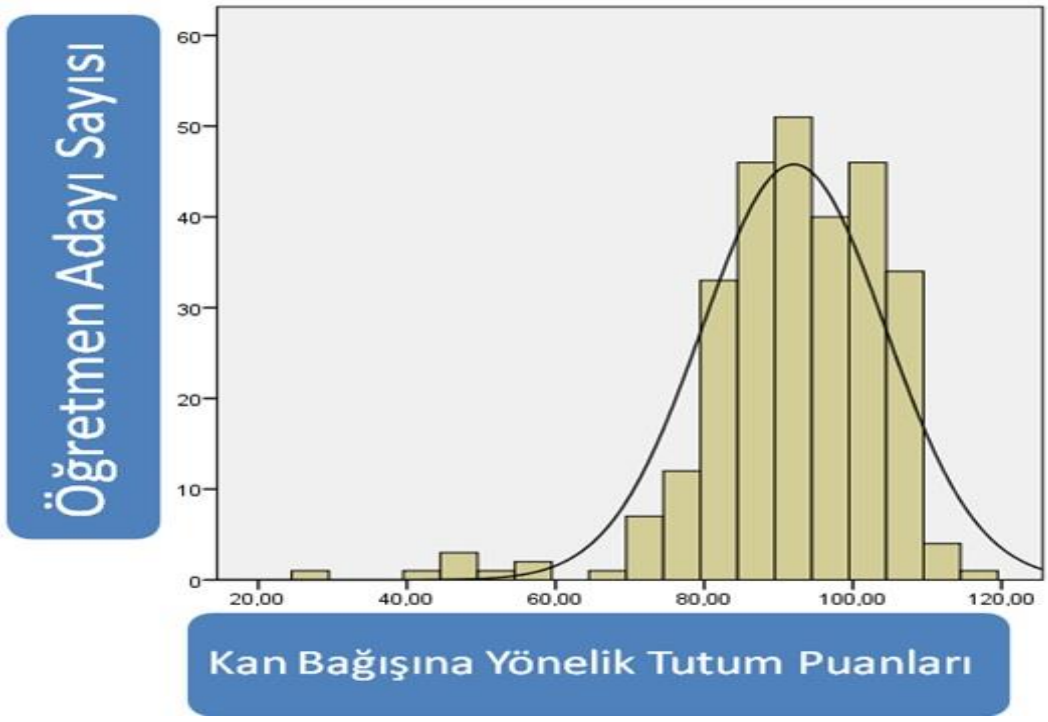
Verilerin normal dağılıma uygunluğu basıklık (Skewness) ve çarpıklık (Curtosis) değerleri ile Kolmogorov-Smirnov testi ile analiz edilmiştir. Basıklık (Skewness) ve çarpıklık (Curtosis) değerlerinin +1 ve -1 arasında olması verilerin normal dağılım gösterdiğini, olmaması ise verilerin normal dağılıma sahip olmadığını göstermektedir. Bununla birlikte Kolmogorov-Smirnov testi sonucunda elde edilen anlamlılık düzeyinin (Sig.-p) değerinin 0.05'ten küçük olması verilerin normal dağılıma uygun olmadığını, 0.05'ten büyük olması ise normal dağılıma uygun olduğunu göstermektedir (Büyüköztürk, 2008; Karagöz, 2017).

Çizelge 4.2. Verilerinin normal dağılım durumuna ilişkin basıklık (Skewness) ve çarpıklık (Curtosis) değerleri.

Ölçek Adı	Basıklık	Çarpıklık
Kan Bağışına Yönelik Tutum Ölçeği	-1,443	4,357

Tablolar incelendiğinde (Çizelge 4.1 ve Çizelge 4.2) çalışmada elde edilen verilerin skewness (basıklık) ve Curtosis (çarpıklık) değerlerinin +1 ve -1 değer aralığının dışında olduğu, kolmogorov-smirnov testi sonucunda elde edilen anlamlılık düzeyinin ise 0.05'ten küçük olduğu (p=.000; p<0.05) görülmektedir. Bu sonuçlara göre verilerin normal dağılıma uygun olmadığı söylenebilir. Dolayısıyla çalışmada parametrik olmayan (non-parametrik) testlerin kullanılması gerekmektedir.

Öğretmen adaylarının kan bağışına yönelik tutum ölçeğinden aldıkları puanlara ilişkin histogram grafiği Şekil 4.1'de sunulmuştur.

Şekil 4.1. Öğretmen adaylarının kan bağışına yönelik tutum puanlarına ait histogram grafiği.

Şekil 4.1'de de görüldüğü gibi kan bağışına yönelik tutum puanlarına ait grafik sola çarpıktır ve verilerin normal dağılım sergilemediği sonucunu desteklemektedir.

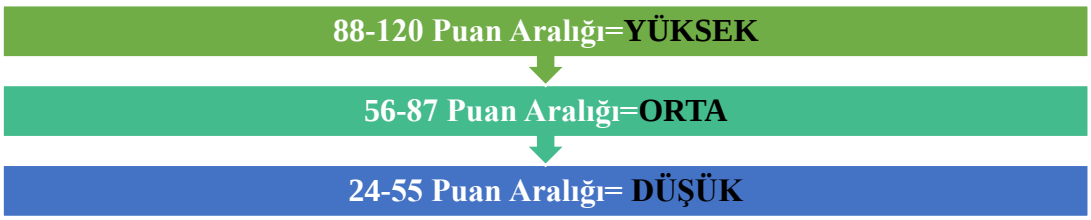
Grup sayısına bağlı olarak analizler Mann-Whitney U Testi ve Kruskal Wallis H-Testi ile yapılmıştır.

Fen bilgisi öğretmen adaylarının kan bağışına yönelik tutumlarını ölçmek amacıyla kendilerine 5'li likert tipi 24 sorudan oluşan kan bağışına yönelik tutum ölçeği uygulanmıştır. Kan bağışına yönelik tutum ölçeğinden elde edilen veriler ve bu verilere ait betimsel istatistik değerleri Çizelge 4.3'de verilmiştir.

Çizelge 4.3. Kan bağışına yönelik tutum ölçeğine ilişkin betimsel istatistikler.

	İstatistik	**Standart Hata**
Ortalama ($\bar{X}$)	92,0459	,73269
Standart Sapma	12,32572	
Minumum	27,00	
Maksimum	115,00	
Ranj	88,00	
Varyans	91,011	

Çizelge 4.3'de görüldüğü gibi fen bilgisi öğretmen adaylarının kan bağışına yönelik tutum ölçeğinden alınan puanların en küçük değeri (min=27,00) 27 puan olarak bulunurken ölçekten alınan en yüksek puan (max=115) 115 puan olarak bulunmuştur. Kan bağışına yönelik tutum ölçeği puanları genel anlamda yüksek kabul edilebilecek düzeyde ($\bar{X}$=92,04) bulunmuştur.

Şekil 4.2. Kan bağışına yönelik tutum puan aralıkları.

Kan bağışına yönelik tutum puan aralıkları hesaplaması, Çelik ve Güven (2015)'in geliştirdiği kan bağışı tutum ölçeğinden alınabilecek en yüksek puan (120) ile en düşük puan (24) arasındaki farkın 3 eşit aralığa bölünmesi ile elde edilmiştir. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan olan 120 puandan, ölçekten alınabilecek en düşük puan olan 24 puan çıkarıldığında aradaki fark 96'dır. 96 puanı 3 eşit aralığa böldüğümüzde her bir aralık 32 puan olmaktadır. Bu nedenle 24-55 puan aralığı tutumun düşük, 56-87 puan aralığı orta ve 88-120 puan aralığı ise yüksek olarak derecelendirilmiştir.

Kan bağışına yönelik tutum puanları şekil 4.2'de verilen puan aralıkları temel alınarak tutum puanı yüksek olanlar olumlu, tutum puanı orta olanlar kararsız, tutum puanı düşük olanlar ise olumsuz tutuma sahip olarak nitelendirilmiştir. Çizelge 4.4'de gösterilen veriler incelendiğinde, olumlu tutuma sahip öğretmen adaylarının sayısının 200 (% 70.7), olumsuz tutuma sahip olanların sayısının 7 (% 2.5) ve kararsız tutuma sahip olanların ise 76 (% 26.8) olduğu görülmektedir.

Çizelge 4.4. Öğretmen adaylarının kan bağışına yönelik tutumları.

Olumlu		**Kararsız**		**Olumsuz**	
N	**%**	**N**	**%**	**N**	**%**
200	70,7	76	26,8	7	2,5

4.2 Ölçeğin Alt Boyutlarına İlişkin Analizler

Araştırmamızda kullanılan Çelik ve Güven (2015) tarafından geliştirilen ölçeğin Fen bilgisi öğretmenliği anabilim dalında öğrenim gören öğrencilerin kan bağışına yönelik tutumlarını belirleme amacı güttüğü ve 3 alt boyuttan oluştuğu ifade edilmektedir.

- Toplumsal ve Sosyal Sorumluluk Boyutu (12 madde)
- Endişe Boyutu (8 madde)
- Toplumsal Görüş ve Anlayış Boyutu (4 madde)

Bu doğrultuda araştırmamızda kullanılan ölçeğin alt boyutları ve bu alt boyutlara ilişkin önemli bölümlere dikkat çekmek için her alt boyut ayrı ayrı ele alınmıştır.

4.2.1 Toplumsal ve sosyal sorumluluk alt boyutu

Öğrencilerin kan bağışına yönelik tutum ölçeğinin alt boyutlarından biri olan toplumsal ve sosyal sorumluluk boyutu maddelerine verdikleri cevaplara ilişkin yüzde ve frekans değerleri Çizelge 4.24'de sunulmuştur.

Çizelge 4.5. Toplumsal ve sosyal sorumluluk alt boyutuna ilişkin maddelerin frekans ve yüzde değerleri.

Toplumsal ve Sosyal Sorumluluk Alt Boyutu Maddeleri		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1.Kan vermek insani dayanışmanın bir göstergesidir.	**f**	6	8	3	86	180
	%	2,1	2,8	1,1	30,4	63,6
2.Kan vermek dinen uygun değildir.	**f**	176	66	24	9	8
	%	62,2	23,3	8,5	3,2	2,8
3. Kan veren insan kendisini huzurlu hisseder.	**f**	5	6	63	116	93
	%	1,8	2,1	22,3	41,0	32,9
4. Karşılık beklemeden kan vermek bir iyilik göstergesidir.	**f**	8	2	10	95	168
	%	2,8	0,7	3,5	33,6	59,4
5. Kan vermek mutluluk kaynağıdır.	**f**	6	4	55	117	101
	%	2,1	1,4	19,4	41,3	35,7
6. Kan verdiğimde bazı toplumsal görevlerimi yerine getirmenin mutluluğunu yaşarım.	**f**	4	7	44	105	123
	%	1,4	2,5	15,5	37,1	43,5
7. Kan vermek toplumsal bağlılığı arttırır.	**f**	3	5	21	126	128
	%	1,1	1,8	7,4	44,5	45,2
8. Vermiş olduğum kan, birinin hayatını kurtarabilir.	**f**	5	2	6	66	204
	%	1,8	0,7	2,1	23,3	72,1

Çizelge 4.5 (devam). Toplumsal ve sosyal sorumluluk alt boyutuna ilişkin maddelerin frekans ve yüzde değerleri.

9. Kan vermek sosyal sorumluluk duygusunu güçlendirir.	**f**	6	5	12	94	166
	%	2,1	1,8	4,2	33,2	58,7
10. Bağış sonrası personelin ilgili davranışları beni olumlu yönde etkiler.	**f**	6	5	37	96	139
	%	2,1	1,8	13,1	33,9	49,1
11. Kan bağışını insanlığa faydalı bir iş olarak görüyorum.	**f**	11	3	6	102	161
	%	3,9	1,1	2,1	36,0	56,9
12. Bence her insanın yapması gereken toplumsal bir sorumluluktur.	**f**	9	5	37	107	125
	%	3,2	1,8	13,1	37,8	44,2

Toplumsal ve sosyal sorumluluk alt boyutu ile ilgili betimsel istatistiklere aşağıda yer verilmiştir (Çizelge 4.6).

Çizelge 4.6. Kan bağışına yönelik ölçeğin toplumsal ve sosyal sorumluluk alt boyutuna ait betimsel istatistikler.

Toplumsal ve Sosyal Sorumluluk Alt Boyutu Soruları	**N**	$\bar{X}$	**SS**
1*.Kan vermek insani dayanışmanın bir göstergesidir.*	283	4,50	,835
2.*Kan vermek dinen uygun değildir.*	283	4,39	,970
3. *Kan veren insan kendisini huzurlu hisseder.*	283	4,01	,893
4.*Karşılık beklemeden kan vermek bir iyilik göstergesidir.*	283	4,46	,838
5. *Kan vermek mutluluk kaynağıdır.*	283	4,07	,892
6. *Kan verdiğimde bazı toplumsal görevlerimi yerine getirmenin mutluluğunu yaşarım.*	283	4,19	,885
7. *Kan vermek toplumsal bağlılığı arttırır.*	283	4,31	,773
8. *Vermiş olduğum kan, birinin hayatını kurtarabilir.*	283	4,63	,729
9. *Kan vermek sosyal sorumluluk duygusunu güçlendirir.*	283	4,44	,833

Çizelge 4.6 (devam). Kan bağışına yönelik ölçeğin toplumsal ve sosyal sorumluluk alt boyutuna ait betimsel istatistikler.

10. *Bağış sonrası personelin ilgili davranışları beni olumlu yönde etkiler.*	283	4,26	,904
11. *Kan bağışını insanlığa faydalı bir iş olarak görüyorum.*	283	4,40	,904
12. *Bence her insanın yapması gereken toplumsal bir sorumluluktur.*	283	4,18	,949

Çizelge 4.6'ya göre toplumsal ve sosyal sorumluluk alt boyutu sorularından en yüksek ortalamaya sahip olan 8.madde ($\bar{X}$=4,63) yani ''*Vermiş olduğum kan, birinin hayatını kurtarabilir.''* maddesi olarak bulunmuştur. Bu madde aynı zamanda öğretmen adaylarının en fazla ''tamamen katılıyorum'' ve ''katılıyorum'' cevaplarını verdiği maddedir (Çizelge 4.5). Ayrıca en düşük ortalamaya sahip maddenin ise 3.madde ($\bar{X}$=4,01) yani '' *Kan veren insan kendisini huzurlu hisseder''* maddesi olduğu görülmektedir. Bu madde frekans analizinde de öğretmen adaylarının en fazla ''kararsızım'' cevabını verdikleri gözlenmektedir. Ölçeğin 2.maddesi özel olarak incelendiğinde öğrencilerin büyük çoğunluğunun (N=242) ''*Kan vermek dinen uygun değildir''* maddesine katılmadığını belirttiği yani öğretmen adaylarının büyük çoğunluğunun kan vermenin dinen uygun olduğunu bildikleri görülmektedir (Çizelge 4.5).

Ölçeğin toplumsal ve sosyal sorumluluk alt boyutundaki en düşük ortalamaya sahip olan 3.maddesi incelendiğinde ise öğretmen adaylarının büyük çoğunluğunun (N=209) ''*Kan veren insan kendisini huzurlu hisseder''* görüşüne katıldıkları görülmektedir.

Ölçeğin toplumsal ve sosyal sorumluluk alt boyutundaki en yüksek ortalamaya sahip olan 8.maddesi incelendiğinde ise öğretmen adaylarının büyük çoğunluğunun (N=270) ''*Vermiş olduğum kan, birinin hayatını kurtarabilir.''* görüşüne katıldıkları gözlenmektedir (Çizelge 4.5).

4.2.2 Endişe alt boyutu

Öğrencilerin kan bağışına yönelik tutum ölçeğinin alt boyutlarından biri olan endişe boyutu maddelerine verdikleri cevaplara ilişkin yüzde ve frekans değerleri Çizelge 4.7'de sunulmuştur.

Çizelge 4.7. Endişe alt boyutuna ilişkin maddelerin frekans ve yüzde değerleri.

Endişe Alt Boyutu Maddeleri		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
13. Verdiğim kanın ihtiyaç sahiplerine ulaştığından emin olamadığım için kan verme konusunda tereddütlerim var.	f	62	81	88	38	14
	%	21,9	28,6	31,1	13,4	4,9
14. Kan verdiğim kurumun, kanı ihtiyaç sahiplerine ulaştırmadığını düşünmekteyim.	f	93	82	64	25	19
	%	32,9	29,0	22,6	8,8	6,7
15. Bağış öncesi uygulanan, anketin uzunluğu kan vermekten vazgeçmeme neden olmaktadır.	f	87	73	77	30	16
	%	30,7	25,8	27,2	10,6	5,7
16. Kan vermeden önce beklemek vazgeçmeme neden olmaktadır.	f	77	87	62	43	14
	%	27,2	30,7	21,9	15,2	4,9
17. Kan vermeden önce benden önce ki bir başka bağışçının fiziksel rahatsızlığı (damar bulamaması, kanamanın fazla olması...) kan vermemi etkiler.	f	51	41	81	69	41
	%	18,0	14,5	28,6	24,4	14,5
18. Bağış öncesi vücutta fiziksel düşüş olması korkusundan dolayı kan bağışlamıyorum.	f	62	63	66	65	27
	%	21,9	22,3	23,3	23,0	9,5
19. Çalışanların, mekanın ve tıbbi eşyaların hijyenik olması kan verme düşüncemi etkiler.	f	18	23	76	87	79
	%	6,4	8,1	26,9	30,7	27,9
20. Kan alacak hemşirenin el becerisi bir sonra ki kan bağışı fikrimi etkiler.	f	26	31	59	107	60
	%	9,2	11,0	20,8	37,8	21,2

Endişe alt boyutu ile ilgili betimsel istatistiklere aşağıda yer verilmiştir (Çizelge 4.8).

Çizelge 4.8. Kan bağışına yönelik ölçeğin endişe alt boyutuna ait betimsel istatistikler.

Endişe Alt Boyutu Soruları	N	$\bar{X}$	SS
13. *Verdiğim kanın ihtiyaç sahiplerine ulaştığından emin olamadığım için kan verme konusunda tereddütlerim var.*	283	3,49	1,121
14. *Kan verdiğim kurumun, kanı ihtiyaç sahiplerine ulaştırmadığını düşünmekteyim.*	283	3,72	1,201
15. *Bağış öncesi uygulanan, anketin uzunluğu kan vermekten vazgeçmeme neden olmaktadır.*	283	3,65	1,182
16. *Kan vermeden önce beklemek vazgeçmeme neden olmaktadır.*	283	3,60	1,179
17. *Kan vermeden önce benden önce ki bir başka bağışçının fiziksel rahatsızlığı (damar bulamaması, kanamanın fazla olması...) kan vermemi etkiler.*	283	2,97	1,302
18. *Bağış öncesi vücutta fiziksel düşüş olması korkusundan dolayı kan bağışlamıyorum.*	283	3,24	1,288
19. *Çalışanların, mekanın ve tıbbi eşyaların hijyenik olması kan verme düşüncemi etkiler.*	283	3,66	1,154
20. *Kan alacak hemşirenin el becerisi bir sonra ki kan bağışı fikri-mi etkiler.*	283	3,51	1,204

Çizelge 4.8'e göre endişe alt boyutu sorularından en yüksek ortalamaya sahip olan 14. madde ($\bar{X}$=3,72) yani ''*Kan verdiğim kurumun, kanı ihtiyaç sahiplerine ulaştırmadığını düşünmekteyim..''* maddesi olarak bulunmuştur. Ayrıca en düşük ortalamaya sahip maddenin ise 17. madde ($\bar{X}$=2,97) yani ''*Kan vermeden önce benden önce ki bir başka bağışçının fiziksel rahatsızlığı (damar bulamaması, kanamanın fazla olması...) kan vermemi etkiler.''* maddesi olduğu görülmektedir..

Ölçeğin endişe alt boyutundaki en yüksek ortalamaya sahip olan 14.maddesi incelendiğinde ise öğretmen adaylarının yarısından fazlasının (N=175) ''*Kan verdiğim kurumun, kanı ihtiyaç sahiplerine ulaştırmadığını düşünmekteyim*'' görüşüne katılmadıkları yani kan verdikleri kurumun verdikleri kanı ihtiyaç sahiplerine ulaştırdığını düşündükleri görülmektedir. Az da olsa (N=44)

bağışladıkları kanın ihtiyaç sahiplerine ulaştırmadığını düşünen öğretmen adayları bulunmaktadır.

Ölçeğin endişe alt boyutundaki en düşük ortalamaya sahip olan 17.maddesi incelendiğinde ise öğretmen adaylarının bazılarının (N=110) *''Kan vermeden önce benden önceki bir başka bağışçının fiziksel rahatsızlığı (damar bulamaması, kanamanın fazla olması...) kan vermemi etkiler*.'' görüşüne katıldıkları bazılarının (N=92) ise katılmadığı sonucuna ulaşılmaktadır. Bu bulgular ışığında kan vermeden önce kendinden önceki hastanın fiziksel durumundan etkilendiğini ifade edenler ile etkilenmediğini söyleyen öğretmen adaylarının sayısı birbirine yakındır.

4.2.3 Toplumsal görüş ve anlayış alt boyutu

Öğrencilerin kan bağışına yönelik tutum ölçeğinin alt boyutlarından biri olan toplumsal görüş ve anlayış boyutu maddelerine verdikleri cevaplara ilişkin yüzde ve frekans değerleri Çizelge 4.9'da sunulmuştur.

Çizelge 4.9. Toplumsal görüş ve anlayış alt boyutuna ilişkin maddelerin frekans ve yüzde değerleri.

Toplumsal Görüş ve Anlayış Alt Boyutu Maddeleri		**Kesinlikle Katılmıyorum**	**Katılmıyorum**	**Kararsızım**	**Katılıyorum**	**Kesinlikle Katılıyorum**
21. Kan vermek sevap olduğu için kan veriyorum.	f	46	48	96	57	36
	%	16,3	17,0	33,9	20,1	12,7
22. Birilerinin hayır duasını almak için kan bağışlıyorum.	f	41	43	66	90	43
	%	14,5	15,2	23,3	31,8	15,2
23. Erkekler bayanlardan daha güçlü olduğu için daha fazla kan bağışlamalıdırlar.	f	79	64	84	32	24
	%	27,9	22,6	29,7	11,3	8,5
24. Sağlık güvencem yoksa sağlık durumumu anlamak ve kan testi için, kan bağışında bulunurum.	f	53	47	85	58	40
	%	18,7	16,6	30,0	20,5	14,1

Toplumsal görüş ve anlayış alt boyutu ile ilgili betimsel istatistiklere aşağıda yer verilmiştir (Çizelge 4.10).

Çizelge 4.10. Kan bağışına yönelik ölçeğin toplumsal görüş ve anlayış alt boyutuna ait betimsel istatistikler.

Toplumsal Görüş ve Anlayış Alt Boyutu Soruları	**N**	**$\bar{x}$**	**SS**
21. *Kan vermek sevap olduğu için kan veriyorum.*	283	2,96	1,238
22. *Birilerinin hayır duasını almak için kan bağışlıyorum.*	283	2,82	1,277
23. *Erkekler bayanlardan daha güçlü olduğu için daha fazla kan bağışlamalıdırlar.*	283	3,50	1,244
24. *Sağlık güvencem yoksa sağlık durumumu anlamak ve kan testi için, kan bağışında bulunurum.*	283	3,05	1,299

Çizelge 4.10'a göre toplumsal görüş ve anlayış alt boyutu sorularından en yüksek ortalamaya sahip olan 23. madde ($\bar{x}$=3,50) yani ''*Erkekler bayanlardan daha güçlü olduğu için daha fazla kan bağışlamalıdırlar.''* olarak bulunmuştur. Ayrıca en düşük ortalamaya sahip maddenin ise 22. madde ($\bar{x}$=2,82) yani ''*Birilerinin hayır duasını almak için kan bağışlıyorum.''* maddesi olduğu görülmektedir.

Ölçeğin toplumsal görüş ve anlayış alt boyutundaki en düşük ortalamaya sahip olan 22. maddesi incelendiğinde ise öğretmen adaylarının çoğunluğunun (N=133) ''*Birilerinin hayır duasını almak için kan bağışlıyorum''* görüşüne katıldıkları gözlenmektedir.

Ölçeğin toplumsal görüş ve anlayış alt boyutundaki en yüksek ortalamaya sahip olan 23. maddesi incelendiğinde ise öğretmen adaylarının çoğunluğunun (N=143) ''*Erkekler bayanlardan daha güçlü olduğu için daha fazla kan bağışlamalıdırlar.''* görüşüne katılmadıkları gözlenmektedir.

4.3 Araştırma Sorularına İlişkin Analizler

4.3.1 Fen bilgisi öğretmen adaylarının kan bağışına yönelik tutum puanları cinsiyete bağlı olarak değişmekte midir?

Cinsiyete göre yapılan değerlendirmede, kadın öğretmen adaylarının kan bağışına yönelik tutum puanların ortalaması ($\bar{X}$=93,88), erkek öğretmen adaylarının aldıkları puanların ortalamasından ($\bar{X}$=84,95) yüksek bulunmuştur (Çizelge 4.11).

Çizelge 4.11. Öğretmen adaylarının cinsiyete göre kan bağışına yönelik tutum puanlarının betimsel istatistikleri.

Cinsiyet	N	$\bar{X}$	SS
Erkek	58	84,95	14,638
Kadın	225	93,88	10,970
Toplam	283	92,04	12,326

Öğretmen adaylarının cinsiyete göre, kan bağışına yönelik tutum ölçeğinden aldıkları puanlar arasında anlamlı bir fark olup olmadığı Mann-Whitney U Testi ile incelenmiştir ve yapılan analiz sonucu Çizelge 4.12'de özetlenmiştir.

Çizelge 4.12. Kan bağışına yönelik tutum ölçeğine ait verilerin cinsiyete göre Mann-Whitney U testi sonucu.

Cinsiyet	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Erkek	58	94,06	5455,50	3744,500	**,000 (*)**
Kadın	225	154,36	34730,50		

Çizelge 4.12'de görüldüğü gibi, sıra ortalamaları dikkate alındığında kadın ve erkek öğretmen adayları arasında kan bağışına yönelik tutum puanlarına ilişkin, kadın öğretmen adaylarının lehine tespit edilen puan farkı istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur (U=3744,500; p< ,001).

4.3.2 Fen bilgisi öğretmen adaylarının kan bağışına yönelik tutum puanları sınıf düzeyine bağlı olarak değişmekte midir?

Sınıf seviyelerine göre yapılan değerlendirmede, fen bilgisi öğretmenliği 1. sınıf öğrencilerinin kan bağışına yönelik tutum ölçeğinden aldıkları puanların ortalaması ($\bar{X}$=94,58) en yüksek düzeyde iken, 4.Sınıf öğrencilerinin kan bağışı tutum ölçeğinden aldıkları puanların ortalamasının ($\bar{X}$=90,04) en düşük düzeyde olduğu görülmektedir (Çizelge 4.13).

Çizelge 4.13. Öğretmen adaylarının sınıf seviyelerine göre kan bağışına yönelik tutum puanlarının betimsel istatistikleri.

Sınıf Seviyesi	N	$\bar{X}$	SS
1.Sınıf	19	94,58	15,607
2.Sınıf	67	91,63	11,464
3.Sınıf	95	93,99	12,401
4.Sınıf	102	90,04	11,951
Toplam	283	92,04	12,326

Sınıf seviyesine göre fen bilgisi öğretmen adaylarının kan bağışına yönelik tutum puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığı Kruskal Wallis H-Testi ile incelenmiştir (Çizelge 4.14).

Çizelge 4.14. Öğretmen adaylarının sınıf seviyelerine göre kan bağışına yönelik tutum puanlarının Kruskal Wallis H-testi sonuçları.

Sınıf	N	Sıra Ortalaması	sd	X^2	p	Fark Görülen Gruplar
1.sınıf	19	170,37	3	10,559	,014	*1.sınıf>4.sınıf 3.sınıf>4.sınıf
2.sınıf	67	137,65				
3.sınıf	95	157,86				
4.sınıf	102	124,80				
Toplam	283					

Çizelge 4.14'de görüldüğü gibi sınıf seviyesine göre gruplanan öğretmen adaylarının kan bağışına yönelik tutum puanları arasında tespit edilen ortalama farkları, yapılan Kruskal Wallis analizi sonucunda anlamlı bulunmuştur (X^2 = 10,559; p<,05).

Bu farkların hangi sınıf seviyeleri için anlamlı olduğu ikili olarak yapılan Mann-Whitney U Testi ile belirlenmiştir.

Çizelge 4.15. 1.sınıf ve 4.sınıf öğrencilerinin tutum puanlarına ilişkin Mann-Whitney U testi sonucu.

Sınıf Seviyesi	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	P
1.Sınıf	19	76,82	1459,50	668,500	,032 (*)
4.Sınıf	102	58,05	5921,50		

Çizelge 4.15'de görüldüğü gibi kan bağışına yönelik tutum puanları 1.sınıflar ve 4.sınıflar arasında 1.sınıflar lehine olmakla birlikte anlamlı bulunmuştur (U=668,500; p< ,05).

Ayrıca Çizelge 4.16'da görüldüğü gibi 3.sınıflar ile 4.sınıflar arasında kan bağışına yönelik ikili Man Whitney U analizi yapıldığında ise 3.sınıflar lehine olan fark anlamlı bulunmuştur (U=3716,000; p< ,01).

Çizelge 4.16. 3.sınıf ve 4.sınıf öğrencilerinin tutum puanlarına ilişkin Mann-Whitney U testi sonucu.

Sınıf Seviyesi	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	P
3.Sınıf	95	110,88	10534,00	3716,000	,005
4.Sınıf	102	87,93	8969,00		

Diğer sınıf düzeyleri arasında tespit edilen fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır (p>,05).

4.3.3 Fen bilgisi öğretmen adaylarının kan bağışına yönelik tutum puanları aile gelir durumuna bağlı olarak değişmekte midir?

Fen bilgisi öğretmen adaylarının aile gelir durumları incelendiğinde en fazla sayının aile gelir durumu 1601 TL ile 3000 TL arasında (N=113) olan öğretmen adaylarının oluşturduğu göze çarpmaktadır. TÜİK (2017) verilerine göre de Türkiye'de aylık ortalama hane halkı geliri 1798 TL olarak hesaplanmıştır.

0-1600 TL arasında aile geliri olduğunu belirten 74 öğretmen adayı bulunurken, 8 öğretmen adayı ise aile gelir durumunun 10000 TL'nin üstünde olduğunu belirtmiştir.

Çizelge 4.17. Öğretmen adaylarının aile gelir durumuna göre kan bağışına yönelik tutum puanlarının betimsel istatistikleri.

Aile Gelir Durumu	N	$\bar{X}$	SS
0-1600 TL	74	95,17	9,602
1601-3000 TL	113	91,95	13,272
3001-5000 TL	74	90,31	10,806
5001-10000 TL	14	86,50	19,504
10001 TL ÜSTÜ	8	90,12	14,662
Toplam	283	92,04	12,326

Çizelge 4.17'de verilen betimsel istatistikler ve Çizelge 4.18'de verilen Kruskal Wallis analizi incelendiğinde, fen bilgisi öğretmen adaylarının aile gelir durumuna göre kan bağışına yönelik tutum puanları arasında özellikle 0 TL ile 10000 TL'ye kadar olan 4 (0-1600 TL,1601-3000 TL,3001-5000 TL,5001-10000 TL) gelir grubunda; aile gelir durumu arttıkça giderek azalan bir tutum puanı gözlenmesine karşın bu fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır (X^2 =8,930; p>,05).

Çizelge 4.18. Öğretmen adaylarının aile gelir durumuna göre kan bağışına yönelik tutum puanlarının Kruskal Wallis H-testi sonuçları.

Aile Gelir Durumu	N	Sıra Ortalaması	sd	X^2	P
0-1600 TL	74	161,75	4	8,930	,063
1601-3000 TL	113	143,78			
3001-5000 TL	74	122,82			
5001-10000TL	14	127,00			
10001 TL ÜSTÜ	8	137,81			
Toplam	283				

4.3.4 Fen bilgisi öğretmen adaylarının kan bağışına yönelik tutum puanları anne eğitim durumuna bağlı olarak değişmekte midir?

Çizelge 4.19 incelendiğinde fen bilgisi öğretmen adaylarının anne eğitim durumları okuryazar olmayan öğretmen adayı sayısının en az (N=12) ve anne eğitim durumu ilkokul mezunu olan öğretmen adaylarının sayısının ise en fazla (N=165) olduğu dikkat çekmektedir.

Çizelge 4.19. Öğretmen adaylarının anne eğitim durumuna göre kan bağışına yönelik tutum puanlarının betimsel istatistikleri.

Anne Eğitim Durumu	N	$\bar{X}$	SS
Okuryazar değil	12	91,50	15,820
İlkokul mezunu	165	93,76	10,235
Ortaokul mezunu	52	88,46	14,554
Lise mezunu	35	89,28	14,942
Üniversite mezunu	19	92,42	13,103
Toplam	283	92,04	12,326

Çizelge 4.20. Öğretmen adaylarının anne eğitim durumuna göre kan bağışına yönelik tutum puanlarının Kruskal Wallis H-testi sonuçları.

Anne Eğitim Durumu	N	Sıra Ortalaması	sd	X^2	P
Okuryazar değil	12	151,21	4	6,650	,156
İlkokul mezunu	165	150,62			
Ortaokul mezunu	52	122,53			
Lise mezunu	35	124,29			
Üniversite mezunu	19	147,29			
Toplam	283				

Çizelge 4.20'de görüleceği gibi fen bilgisi öğretmen adaylarının anne eğitim durumlarına göre ilk 3 grup (okuryazar değil, ilkokul mezunu ve ortaokul mezunları) arasında anne eğitim seviyesinin arttıkça öğretmen adayının kan bağışına yönelik tutum sıra ortalamalarının giderek azaldığı ancak bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı sonucuna ulaşılmıştır (X^2 =6,650; p>,05).

4.3.5 Fen bilgisi öğretmen adaylarının kan bağışına yönelik tutum puanları baba eğitim durumuna bağlı olarak değişmekte midir?

Fen bilgisi öğretmen adaylarının baba eğitim durumları incelendiğinde babalarının okuryazar olmadığı öğretmen adayı sayısının en az (N=3) ve baba eğitim durumu ilkokul mezunu olan öğretmen adaylarının sayısının ise en fazla (N=100) olduğu,

babaları ortaokul ve lise mezunu olan öğretmen adaylarının sayılarının da birbirine yakın olduğu göze çarpmaktadır (Çizelge 4.21).

Çizelge 4.21. Öğretmen adaylarının baba eğitim durumuna göre kan bağışına yönelik tutum puanlarının betimsel istatistikleri.

Baba Eğitim Durumu	**N**	$\bar{X}$	**SS**
Okur yazar değil	3	89,67	10,115
İlkokul mezunu	100	94,47	9,662
Ortaokul mezunu	70	93,44	10,774
Lise mezunu	72	89,24	15,585
Üniversite mezunu	38	88,60	13,132
Toplam	283	92,04	12,326

Çizelge 4.22. Öğretmen adaylarının baba eğitim durumuna göre kan bağışına yönelik tutum puanlarının Kruskal Wallis H-testi sonuçları.

Baba Eğitim Durumu	**N**	**Sıra Ortalaması**	**sd**	**X^2**	**p**
Okuryazar değil	3	118,33	4	8,394	,078
İlkokul mezunu	100	155,32			
Ortaokul mezunu	70	149,42			
Lise mezunu	72	130,23			
Üniversite mezunu	38	117,45			
Toplam	283				

Çizelge 4.22 incelendiğinde fen bilgisi öğretmen adaylarının kan bağışına yönelik tutum puanları sıra ortalamasının baba eğitim durumu ilkokul mezunu olanlarının okuryazar olmayanlara göre daha fazla olduğu ancak baba eğitim durumu ilkokul mezunu olan adaylardan üniversite mezunu olan adaylara doğru gidildikçe azaldığı ama bu farklılığın istatistiksel olarak anlamlı bulunmadığı sonucuna varılmıştır (X^2 =8,394; p>,05).

4.3.6 Daha önce kan bağışında bulunup bulunmama durumuna göre fen bilgisi öğretmen adaylarının kan bağışına yönelik tutum puanları değişmekte midir?

Çizelge 4.23'e bakıldığında araştırmaya katılan fen bilgisi öğretmen adaylarının büyük çoğunluğunun (N=195) daha önce hiç kan bağışında bulunmadığı ve bunların yaklaşık yarısının (N=88) ise daha önce en az bir kere kan bağışında bulunduğu görülmektedir.

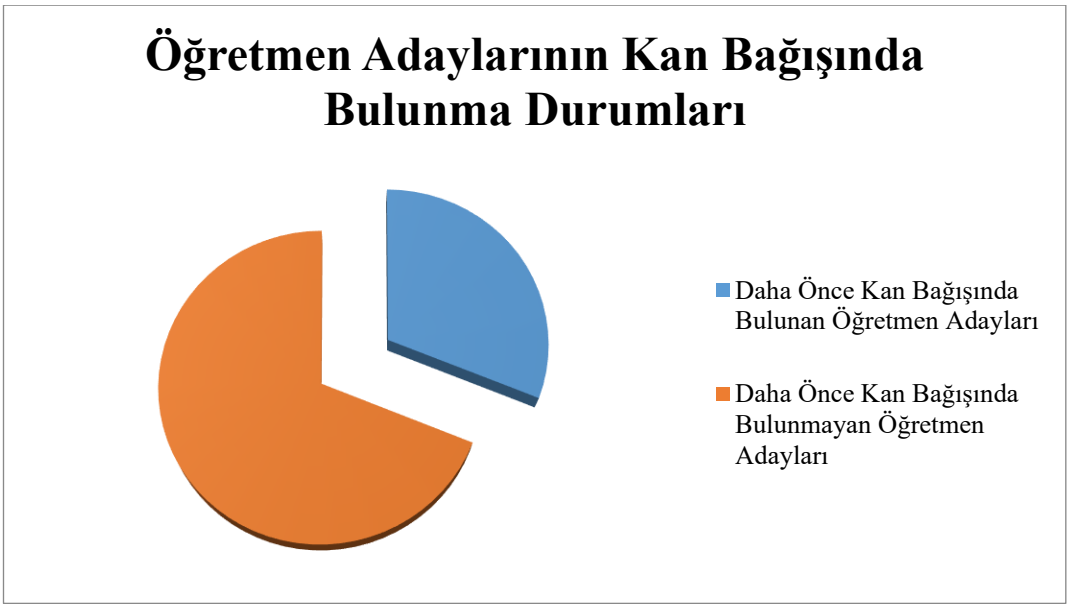
Çizelge 4.23. Daha önce kan bağışında bulunup bulunmadığına göre fen bilgisi öğretmen adaylarının kan bağışına yönelik tutum puanlarına ait verilerin betimsel istatistikleri.

Daha Önce Kan Bağışında Bulunma Durumu	N	$\bar{X}$	SS
Daha Önce Kan Bağışında Bulundum	88	92,40	15,614
Daha Önce Kan Bağışında Bulunmadım	195	91,89	10,555
Toplam	283	92,04	12,326

Çizelge 4.24'e göre daha önce kan bağışında bulunduğunu ifade eden öğretmen adaylarının kan bağışına yönelik tutum sıra ortalamalarının, daha önce kan bağışında bulunmayan öğretmen adaylarına göre daha fazla olduğu ancak bu farkın istatistiksel olarak anlamlı bulunmadığı görülmektedir (U=7389,500; p>,05).

Çizelge 4.24. Daha önce kan bağışında bulunup bulunmadığına göre fen bilgisi öğretmen adaylarının kan bağışına yönelik tutum puanlarına ait verilerin Mann-Whitney U testi sonucu.

Daha Önce Kan Bağışında Bulunma Durumu	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	P
Daha Önce Kan Bağışında Bulundum	88	155,53	13686,50	7389,500	,062
Daha Önce Kan Bağışında Bulunmadım	195	135,89	26499,50		

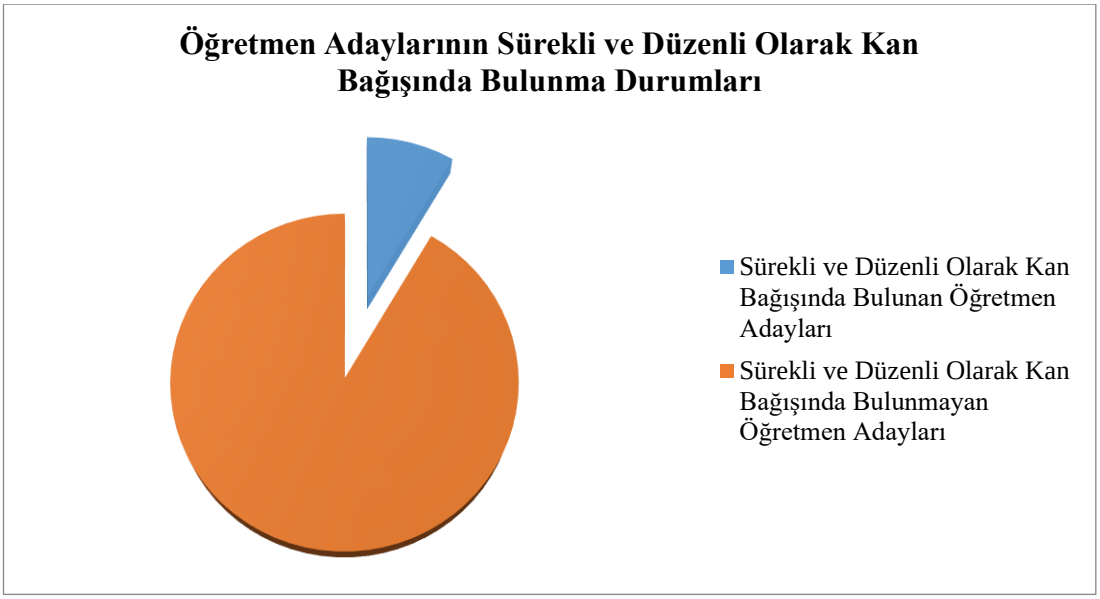
Şekil 4.3. Öğretmen adaylarının kan bağışında bulunup bulunmama durumları.

4.3.7 Sürekli ve düzenli olarak kan bağışında bulunup bulunmamasına bağlı olarak fen bilgisi öğretmen adaylarının kan bağışına yönelik tutum puanları değişmekte midir?

Sürekli ve düzenli olarak kan bağışında bulunma durumuna göre yapılan değerlendirmede, sürekli ve düzenli olarak kan bağışında bulunan öğretmen adaylarının kan bağışına yönelik tutum puanlarının ortalaması ($\bar{x}$=95,62), sürekli ve düzenli olarak kan bağışında bulunmayan öğretmen adaylarının aldıkları puanlarının ortalamasından ($\bar{x}$=91,71) yüksek bulunmuştur (Çizelge 4.25).

Çizelge 4.25. Sürekli ve düzenli olarak kan bağışında bulunup bulunmadığına göre fen bilgisi öğretmen adaylarının kan bağışına yönelik tutum puanlarına ait verilerin betimsel istatistikleri.

Sürekli ve Düzenli Olarak Kan Bağışında Bulunma Durumu	N	$\bar{X}$	SS
Sürekli ve Düzenli Olarak Kan Bağışında Bulunurum	24	95,62	19,383
Sürekli ve Düzenli Olarak Kan Bağışında Bulunmam	259	91,71	11,457
Toplam	283	92,04	12,326

Şekil 4.4. Öğretmen adaylarının sürekli ve düzenli olarak kan bağışında bulunup bulunmama durumları.

Öğretmen adaylarının sürekli ve düzenli olarak kan bağışında bulunma durumuna göre, kan bağışına yönelik tutum ölçeğinden aldıkları puanlar arasında anlamlı bir fark olup olmadığı Mann-Whitney U Testi ile incelenmiştir ve yapılan analiz sonucu Çizelge 4.26'da özetlenmiştir.

Çizelge 4.26. Sürekli ve düzenli olarak kan bağışında bulunup bulunmadığına göre fen bilgisi öğretmen adaylarının kan bağışına yönelik tutum puanlarına ait verilerin Mann-Whitney U testi sonucu.

Sürekli ve Düzenli Olarak Kan Bağışında Bulunma Durumu	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	P
Sürekli ve Düzenli Olarak Kan Bağışında Bulunurum	24	191,10	4586,50	1929,500	,002 (*)
Sürekli ve Düzenli Olarak Kan Bağışında Bulunmam	259	137,45	35599,50		

Çizelge 4.26'da görüldüğü gibi, sıra ortalamaları dikkate alındığında sürekli ve düzenli olarak kan bağışında bulunan ve sürekli ve düzenli olarak kan bağışında bulunmayan öğretmen adayları arasında kan bağışına yönelik tutum puanlarına

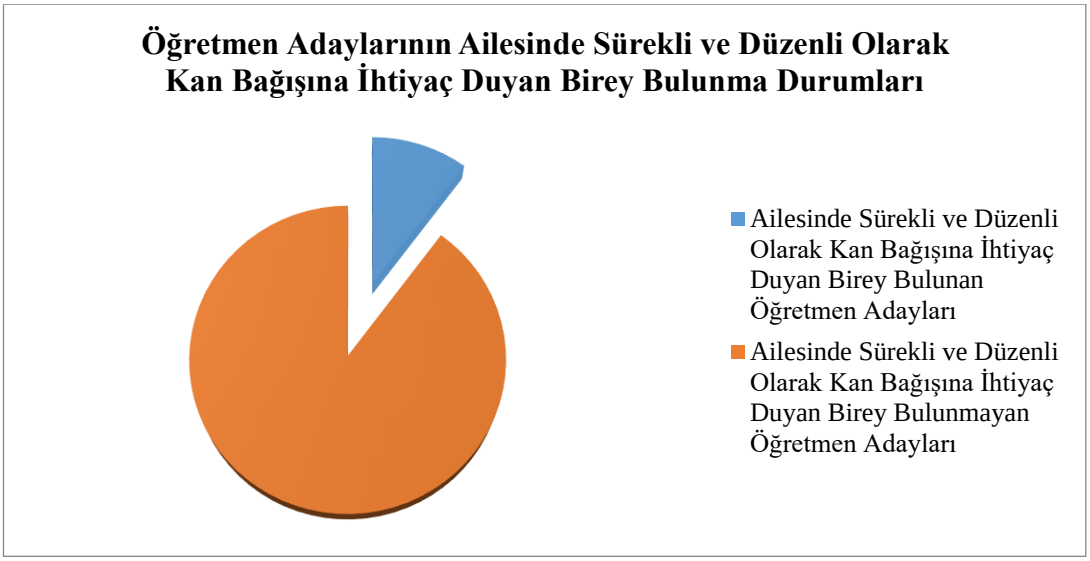
ilişkin, sürekli ve düzenli kan bağışında bulunan öğretmen adaylarının lehine tespit edilen puan farkı istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur (U=1929,500; p< ,01).

4.3.8 Ailesinde sürekli ve düzenli olarak kan bağışına ihtiyaç duyan birey bulunup bulunmama durumuna göre fen bilgisi öğretmen adaylarının kan bağışına yönelik tutum puanları değişmekte midir?

Ailesinde sürekli ve düzenli olarak kan bağışına ihtiyaç duyan birey bulunma durumuna göre yapılan değerlendirmede, ailesinde sürekli ve düzenli olarak kan bağışına ihtiyaç duyan birey bulunan öğretmen adaylarının kan bağışına yönelik tutum puanların ortalaması ($\bar{X}$=92,65) sürekli ve düzenli olarak kan bağışında bulunmayan öğretmen adaylarının aldıkları puanların ortalamasından ($\bar{X}$=91,98) yüksek bulunmuştur (Çizelge 4.27).

Çizelge 4.27. Ailede sürekli ve düzenli olarak kan bağışına ihtiyaç duyan birey bulunup bulunmadığına göre fen bilgisi öğretmen adaylarının kan bağışına yönelik tutum puanlarına ait verilerin betimsel istatistikleri.

Ailede Sürekli ve Düzenli Olarak Kan Bağışına İhtiyaç Duyan Birey Bulunma Durumu	**N**	**$\bar{X}$**	**SS**
Ailede Sürekli ve Düzenli Olarak Kan Bağışına İhtiyaç Duyan Birey Bulunmaktadır	29	92,65	13,924
Ailede Sürekli ve Düzenli Olarak Kan Bağışına İhtiyaç Duyan Birey Bulunmamaktadır	254	91,98	12,159
Toplam	283	92,04	12,326

Şekil 4.5. Öğretmen adaylarının ailesinde sürekli ve düzenli olarak kan bağışına ihtiyaç duyan birey bulunup bulunmama durumları.

Öğretmen adaylarının ailesinde sürekli ve düzenli olarak kan bağışına ihtiyaç duyan birey bulunma durumuna göre, kan bağışına yönelik tutum ölçeğinden aldıkları puanlar arasında anlamlı bir fark olup olmadığı Mann-Whitney U Testi ile incelenmiştir ve yapılan analiz sonucunda Çizelge 4.28'de özetlenmiştir.

Çizelge 4.28. Ailede sürekli ve düzenli olarak kan bağışına ihtiyaç duyan birey bulunup bulunmadığına göre fen bilgisi öğretmen adaylarının kan bağışına yönelik tutum puanlarına ait verilerin Mann-Whitney U testi sonucu.

Ailede Sürekli ve Düzenli Olarak Kan Bağışına İhtiyaç Duyan Birey Bulunma Durumu	**N**	**Sıra Ortalaması**	**Sıra Toplamı**	**U**	**P**
Ailede Sürekli ve Düzenli Olarak Kan Bağışına İhtiyaç Duyan Birey Bulunmaktadır	29	147,60	4280,50	3520,500	,697
Ailede Sürekli ve Düzenli Olarak Kan Bağışına İhtiyaç Duyan Birey Bulunmamaktadır	254	141,36	35905,50		

Çizelge 4.28’de görüldüğü gibi, sıra ortalamaları dikkate alındığında ailesinde sürekli ve düzenli olarak kan bağışına ihtiyaç duyan birey bulunan ve ailesinde sürekli ve düzenli olarak kan bağışına ihtiyaç duyan birey bulunmayan öğretmen adayları arasında kan bağışına yönelik tutum puanlarına ilişkin, ailesinde sürekli ve düzenli kan bağışına ihtiyaç duyan birey bulunan öğretmen adaylarının lehine tespit edilen puan farkı istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır (U=3520,500; p> ,05).

5. TARTIŞMA VE SONUÇ

Çalışmanın bu bölümünde, araştırmadan elde edilen bulguların sonuçları, araştırmanın alt problemleri doğrultusunda alanyazında yer alan benzer araştırmaların bulgu ve sonuçları ile tartışılarak sunulmuştur. Bununla birlikte konu ile ilgili tespit edilen eksikler ve araştırma sonuçları ışığında gelecek araştırmalara yönelik önerilerde bulunulmaya çalışılmıştır.

5.1 Sonuçlar

Bu çalışmada Fen Bilgisi Öğretmenliği (1, 2, 3 ve 4. sınıf) öğrencilerinin kan bağışına yönelik tutum düzeyleri araştırılmış ve kan bağışına yönelik tutum düzeyleri üzerinde çeşitli değişkenlerin etkisi incelenmiştir. Bu amaca yönelik öğretmen adaylarına Çelik ve Güven (2015) tarafından geliştirilen kan bağışı tutum ölçeği uygulanmıştır.

Yapılan veri analizlerinden elde edilen bulgular sonucunda öğretmen adaylarının kan bağışına yönelik tutum düzeylerinin yüksek düzeyde ($\bar{X}$=92,04) olduğu görülmüştür. Bu değerlendirme Çelik ve Güven (2015)'in geliştirdiği kan bağışı tutum ölçeğinden alınabilecek en yüksek puan (120) ile en düşük puanın (24) farkının 3 eşit aralığa bölünmesi ile elde edilmiştir. Bu değerlendirmeye göre fen bilgisi öğretmen adaylarının kan bağışına yönelik tutumlarının olumlu olduğu söylenebilir.

Literatürde yapılan bizim araştırmamıza benzer çalışmaları incelediğimizde de çalışmamıza paralel sonuçların alınmış olduğu görülmüştür. Hosain vd., (1997)'nin yaptığı araştırmada Dakka üniversitesi öğrencilerinden oluşan katılımcıların büyük çoğunluğunun olumlu tutuma sahip olduğu sonucu elde edilmiştir. Sabu vd., (2011), 410 sağlık bilimleri öğrencisi ile yaptığı çalışmasında öğrencilerin kan bağışına yönelik bilgi ve tutum düzeylerini yüksek seviyede bulmuştur. Bostancı-Daştan vd., (2013b), yaptığı araştırmada sağlık yüksekokulu öğrencilerinin kan bağışına yönelik olumlu tutum ve davranışa sahip olduğu görülmüştür. Sağlık Bilimleri Fakültesi hemşirelik bölümünde eğitim gören 402 öğrenci ile çalışma yapan Küçükkara vd., (2017), Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulunda kayıtlı öğrencilerin kan bağışına yönelik olumlu bakış açısına sahip olduklarını tespit etmiştir. Özpulat (2017)'ın yaptığı araştırmada da hemşirelik bölümü öğrencilerinin kan bağışına yönelik

tutumlarının olumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Eftelli vd., (2018), yaptıkları çalışma sonucunda hemşirelik bölümü öğrencilerinin kan bağışına yönelik tutumlarının olumlu olduğunu tespit etmişlerdir. Diğer taraftan Can vd., (2016) yaptıkları araştırmada ise araştırma bulgularımızdan farklı olarak öğretmen adaylarının çoğunluğunun kan bağışına yönelik kararsız tutuma sahip olduğunu tespit etmişlerdir. Bu durumun nedeni olarak fen bilgisi öğretmenliği bölümünde biyoloji ile ilgili zorunlu ve seçmeli derslerin verilmesi gösterilebilir. Bu dersler içerisinde 'kan' ve 'kanın önemi' gibi konuların yer alması ve bunların öğretilmesi fen bilgisi öğretmen adaylarının tutum puanlarının artmasında etkili olmuş olabilir. Yapılan bir araştırmada Biyoloji bölümü öğrencilerinin kan bağışına yönelik bilgi düzeylerinin, sınıf öğretmenliği bölümü öğrencilerine göre anlamlı düzeyde yüksek çıkması bu düşünceyi destekler niteliktedir (Kaya vd., 2007).

Fen bilgisi öğretmen adaylarının kan bağışına yönelik tutumlarının araştırılması amacıyla yapılan bu çalışmada ayrıca öğretmen adaylarının; cinsiyet, sınıf düzeyi, aile gelir durumu anne ve baba eğitim durumları, öğretmen adayının daha önce kan bağışında bulunup bulunmadığı, sürekli ve düzenli kan bağışında bulunup bulunmadığı, ailesinde sürekli ve düzenli kan bağışına ihtiyaç duyan birey bulunup bulunmama durumlarının kan bağışına yönelik tutum puanlarına etkisi araştırılmıştır.

''Cinsiyet'', ''sınıf düzeyi'' ve ''sürekli ve düzenli olarak kan bağışında bulunup bulunmama'' durumları ile kan bağışına yönelik tutum düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Cinsiyete göre yapılan değerlendirmede, kadın öğretmen adaylarının kan bağışına yönelik tutum puanları anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Ayrıca; sınıf düzeyine göre 1.sınıf öğretmen adaylarının 4.sınıf öğretmen adaylarına göre, 3.sınıf öğretmen adaylarının 4.sınıf öğretmen adaylarına göre tutum puanları istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Sürekli ve düzenli olarak kan bağışında bulunanların, sürekli ve düzenli olarak kan bağışında bulunmayanlara göre tutum puanlarının istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Yapılan bu çalışmada elde edilen sonuçlar ışığında; kadın öğretmen adaylarının kan bağışına yönelik tutum puanlarının anlamlı düzeyde erkek öğretmen adaylarından yüksek olması, kadınların genel olarak daha hassas ve sosyal sorumluluk konularında daha duyarlı olması ile açıklanabilir. Ayrıca her kadın öğretmen adayı ya anne ya da

geleceğin anne adayı olarak görüldüğünden bu durum kana ihtiyaç duyan bireylerin, kendi çocuklarının da kana ihtiyaç duyduğunda gösterebileceği hassasiyet ve şefkat kavramı ile açıklanabilir.

Can vd., (2016) ilköğretim bölümü öğretmen adaylarının kan bağışına yönelik tutumlarının belirlenmesi ve bu tutumlarına cinsiyet, sınıf düzeyi, öğrenim gördükleri programın etkisinin incelenmesi amacıyla yaptıkları çalışmada da araştırmamızla benzer şekilde kadın öğretmen adaylarının erkek öğretmen adaylarına göre kan bağışına yönelik tutumlarının daha olumlu olduğu tespit edilmiştir. Özpulat (2017) yaptığı araştırmada da hemşirelik bölümünde okuyan kadın öğrencilerin erkek öğrencilere göre kan bağışına yönelik daha olumlu tutuma sahip olduğu gözlenmiştir.

Hablemitoğlu vd., (2010) yaptıkları araştırmada öğretmenlerin fedakârlık yapma tutumlarına kan bağışlama durumu ile seçilen bazı demografik belirleyicilerin (cinsiyet ve yaş) etkisini açıklamak amacı ile Ankara'nın sosyo-ekonomik düzeyi orta olan semtlerinde çalışan 176 öğretmen ile karşılıklı görüşme yapmış olup, araştırma sonucunda fedakârlık tutumları üzerinde sırasıyla kan bağışında bulunma durumunun ve yaşın etkili olduğunun fakat yapmış olduğumuz araştırmadan farklı olarak cinsiyetin önemli bir belirleyici olmadığı sonucuna varmışlardır.

Kan bağışı yapma durumlarının incelendiği araştırmalara baktığımızda; Chliaoutakis vd., (1994) yaptığı araştırmada erkeklerin kadınlara göre kan bağışında bulunma ihtimallerinin daha fazla olduğu sonucuna ulaşırken, Shenga vd., (2008 s. 59) Hindistan'da 300 katılımcı ile "kan bağışlamaya ilişkin davranış bozuklukları" konusunda gönüllü olarak kan bağışlama ve kan bağışlamamanın nedenlerini tespit etmek üzere yapmış oldukları araştırmada bağış yapanlar arasında, erkeklerin sayısının kadınlara göre daha fazla olduğu sonucu elde edilmiştir. Bostancı vd. (2013a) yaptıkları çalışmada erkek öğrencilerin (% 65,7) kız öğrencilere (% 34,3) göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha fazla oranda kan bağışladıkları sonucuna ulaşmışlardır. Şıhbaraklıoğlu'nun (2014) çalışmasının sonucunda ise, kan bağışı ile cinsiyetin istatistiksel olarak birbirine bağımlı olduğu, erkeklerin %79,4'lük bölümünün kan bağışı yaptığı, kadınların %60,9'unun ise bağışta bulunmadığı ortaya konmuştur.

İncelenen araştırmalarda kan bağışına yönelik tutum puanlarının cinsiyet değişkeninde kadınlar lehinde anlamlı bir farklılık bulunması bizim araştırmamızla benzerlik göstermiştir. Fakat kan bağışında bulunma durumlarını araştıran çalışmalarda tutum puanlarının aksine erkekler lehinde anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir.

Yapılan bu araştırmada öğretmen adaylarının kan bağışına yönelik tutumlarının sınıf düzeylerine göre bulunan anlamlı düzeydeki farklılığı incelediğimizde 1.sınıfların 4.sınıflara oranla tutum puanlarının farklılaşmasında üniversitede sınıf seviyesi artıkça derslerin daha çeşitli ve zorluk derecesinin artması ile Kamu Personeli Seçme Sınavı (KPSS) nedeniyle stresli bir sürecin geçirilmesinin neden olabileceği düşünülmektedir. Yine aynı şekilde 3.sınıfların 4.sınıflara göre tutum puanlarının anlamlı düzeyde daha yüksek olması 3.sınıfların bu stresi ve süreci 4.sınıfa göre daha az yaşaması ile açıklanabilir.

Özpulat (2017)'ın yaptığı araştırmada da çalışmamızla benzer şekilde üniversite 1.sınıf öğrencilerinin diğer sınıf seviyelerine göre kan bağışına yönelik tutumlarının daha olumlu olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca incelenen bazı çalışmalarda sınıf seviyesine bağlı olarak kan bağışı ve tutumun arttığı gözlenmiştir (Wiwanitkit, 2000; Tulunay, 2007).

Sürekli ve düzenli olarak kan bağışında bulunduğunu ifade eden öğretmen adaylarının tutum puanlarının sürekli ve düzenli olarak kan bağışında bulunmayan öğretmen adaylarına göre anlamlı düzeyde yüksek olması bu konuda zaten belirli bir tutum ve hatta tutum sonucu davranışa dönüşmüş bir durumu ifade etmektedir. Yani sürekli ve düzenli kan bağışında bulunan öğretmen adayları, araştırmamızın amacı doğrultusunda tüm toplum için arttırılmasının önemli görüldüğü kan bağışına yönelik tutumun, istenilen seviyede olduğunu davranış boyutuna da dökerek göstermektedir. Kaya vd., (2007)'nin yaptığı araştırmada da katılımcı öğrencilerin Türkiye ortalamasının çok üzerinde sürekli ve düzenli olarak kan bağışında bulunduğu sonucu elde edilmiştir.

Yapılan çalışmada aile gelir durumu, anne ve baba eğitim durumları, daha önce kan bağışında bulunup bulunmama durumu ile kan bağışına yönelik tutum puanları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Anlamlı farklılığın

görülmemesinin nedenini ise insanoğlunun zamanla ve nesilden nesile sürekli gelişen ve değişen bir varlık olması ile açıklayabiliriz.

Araştırma bulgularımızda ailesinde sürekli ve düzenli olarak kan bağışına ihtiyaç duyan birey bulunup bulunmama durumu kan bağışına yönelik tutum puanları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık görülmemiştir. İnsan psikolojisi açısından düşündüğümüzde ailesinde sürekli ve düzenli kan bağışına ihtiyaç duyan bireylerin bulunduğu öğretmen adaylarının kan bağışı tutumlarının anlamlı olarak yüksek çıkması beklenirken anlamlı bir farklılığın bulunmaması bizi şaşırtmış bulunmaktadır.

Araştırma bulgularından yola çıkarak araştırmaya katılan öğretmen adaylarının çoğunluğunun daha önce hiç kan bağışında bulunmadığı görülmüştür. Araştırma bulgularımızın paralelinde Hosain vd., (1997)'nin üniversite öğrencileri ile yaptığı araştırma sonuçlarında katılımcıların çoğunluğunun daha önce kan bağışında bulunmadığı görülmüştür. Shenga vd., (2008)'nin Hindistan'da yaptığı çalışmada da katılımcıların çoğunluğunun daha önce kan bağışında bulunmadığı sonucu elde edilmiştir. Abdel Gader vd., (2011)'nin yaptığı araştırmada da katılımcıların büyük çoğunluğunun daha önce kan bağışında bulunmadığı tespit edilmekle birlikte, Bourne vd., (2013)'nin yapmış olduğu araştırmada katılımcıların sadece %20'sinin daha önce kan bağışında bulunduğu tespit edilmiştir. Kan bağışına yönelik yapılan birçok çalışmada kan bağışı yapmamanın en büyük nedeni ise ihmal etme davranışı olarak tespit edilmiştir (Yıldız vd., 2006; Al-Dress, 2008; Bostancı-Daştan vd., 2013a).

Literatürde alanla ilgili yapılmış araştırmaları incelediğimizde daha önce kan bağışında bulunduğunu ifade eden öğretmen adayları cinsiyet değişkenine göre; erkek öğretmen adayları ile kadın öğretmen adayları arasında, erkekler lehine anlamlı bir farklılığın bulunduğu araştırmaların var olduğu görülmüştür. Shenga vd., (2008)'nin yaptığı çalışmada erkeklerin kadınlara göre daha fazla kan bağışında bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır. Özbeşer vd., (2013)'nin araştırmaları sonucunda katılımcıların daha önce kan bağışında bulunma durumu değerlendirildiğinde erkeklerin kadınlardan daha çok kan bağışında bulunduğu tespit edilmiştir. Bourne vd., (2013)'nin çalışma sonuçlarında da erkek öğrencilerin kadın öğrencilere göre daha fazla kan bağışında bulunduğu tespit edilmiştir. Şıhbarakoğlu (2014)'nun

yaptığı araştırmada ise katılımcılardan erkeklerin büyük çoğunlunun kan bağışında bulunduğu kadınların ise büyük çoğunluğunun kan bağışında bulunmadığı tespit edilmiştir. Cantürk vd., (2013)'nin yaptığı araştırmada araştırmaya dahil olan katılımcılar arasında kan bağışında bulunan erkeklerin sayısının kadınların sayısından fazla olduğu tespit edilmiştir. Kavak (2017)'ın yapmış olduğu çalışmada da Sağlık Bilimleri Fakültesinde öğrenim gören erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre daha fazla kan bağışında bulunduğu tespit edilmiştir.

Araştırmada elde edilen sonuçlarla paralel olarak literatürde yapılan neredeyse bütün çalışmalarda erkeklerin kadınlara göre daha fazla kan bağışında bulunduğu görülmektedir. Bunun başlıca nedenlerinden birisi günlük hayatın içinde erkeklerin kadınlara göre daha fazla bulunması olabileceği düşünülmektedir. Özellikle toplumumuz her ne kadar kadınların iş hayatına katılması anlamında destekleyici görünmesine rağmen kültürel değerleriyle bağlantılı olarak erkek egemen toplum izlerini taşımaktadır. Yalnızca ülkemizde değil başka ülkelerde yapılan birçok araştırma da erkeklerin kadınlara göre daha fazla kan bağışında bulunduğunu göstermektedir (Shenga vd., 2008; Bourne vd., 2013). Bu nedenle kadın kan bağışçılarının önce tutumlarının daha sonra kan bağışı oranlarının arttırılması tüm kan bağışı oranlarının artmasına olumlu katkı sağlayacaktır.

Araştırmanın bütününe bakıldığında fen bilgisi öğretmen adaylarının kan bağışına yönelik tutum puanları önemli ölçüde yüksek bulunmasına rağmen ankette sorulan bir soruda ‘‘daha önce kan bağışında bulundunuz mu?’’ sorusuna yer verilmiş ve verilen cevaplara bakıldığında öğretmen adaylarının tutum puanlarına göre beklenenin çok altında kan bağışında bulunduğu gözlenmiştir. Bu durum aslında eğitim sistemimizin temelinde yaşanan bir sıkıntıyı gözler önüne sermektedir. Öğrencilerin teorik bilgileri ile uygulama seviyelerinin uyuşmaması olarak gözlediğimiz durum, öğrencilerin de herhangi bir olaya karşı tutumunu davranışa yansıtamadığı izlenimini vermektedir.

Araştırmadan elde edilen sonuçlar ışığında fen eğitimi ve kan bağışı konusunda çalışma yapacaklara aşağıda bazı önerilerde bulunulmuştur.

5.2 Öneriler

Kan bağışına yönelik tutumun arttırılabilmesi ve bunun sonucunda kan bağışçısı oranlarının istenilen düzeye çıkarılabilmesi için bazı öneriler aşağıda sunulmuştur.

1. Değerler eğitiminin ailede başladığı göz önüne alındığında kan bağışına yönelik olumlu tutum geliştirilebilmesi için ailelere kan bağışı bilinçlendirme eğitimleri yapılabilir.
2. Ailelerin önce kendilerine daha sonra çocuklarını yetiştirmeye yönelik kan bağışı farkındalık seminerleri ailelerin güzel vakit geçirebileceği hem de toplu bir şekilde bulunabileceği mesire, piknik park vb. alanlarda gerçekleştirilebilir.
3. Okul öncesi eğitimin zorunlu hale getirilmeye çalışıldığı günümüzde kan bağışı ile ilgili okul öncesi dönem içinde boyama, karikatür, oyun vb. eğitim materyalleri geliştirilebilir.
4. Öğrencilerin kan bağışı konusunda ilgi ve meraklarının arttırıp kan bağışına yönelik farkındalıklarını arttırabilecek resim, şiir, hikaye ve kısa film yarışmaları düzenlenebilir
5. Ayrıca TÜBİTAK 4006 Bilim Fuarlarında kan grubu öğrenilmesine yönelik yapılan projelerde öğrencilerin büyüklere oranla parmaklarının delinmesine rağmen çok istekli olmaları göz önüne alındığında; öğrencilerin küçük yaşlarda göstermiş olduğu bu olumlu yaklaşım doğru bir eğitim ve bilinçlendirme ile kan bağışı oranının artmasına katkı sağlayabilir.
6. Fen okuryazarı bireyler yetiştirilebilmesi için öğrencilerin teorik ve pratik anlamda donanımının yanında değerleriyle bütünleşmiş bir eğitim, fen eğitiminin geleceği açısından önem arz etmektedir.
7. Öğretmen adayları ve ortaokul öğrencilerinin ortak düzenleyebileceği bilim şenliği vb. etkinlikler planlanarak kan bağışı konusuna dikkat çekilebilir.
8. Öğretmen adaylarının kan bağışına yönelik olumlu tutumlarını davranışa dönüştürebilmesi için topluma hizmet dersleri kapsamında kan bağışı faaliyetlerine yönelik projeler özendirilebilir.
9. Öğretmen adaylarının sınıf seviyesinin artmasına bağlı olarak kan bağışına yönelik tutum puanlarında meydana gelen azalma üniversite eğitimlerinin sonuna doğru öğrencilerin yardımlaşma ve dayanışma değerlerine gereken

önemin verilmediğini göstermektedir. Bu nedenle üniversite eğitimleri boyunca öğretmen adaylarına yönelik değerler eğitimi planlanabilir.

10. Kadın öğretmen adaylarının erkeklere oranla neden daha az kan bağışında bulunduğu irdelenerek bunun üzerine çalışmalar yapılabilir.
11. Yapılan çalışmada, araştırmaya katılan kadın öğretmen adaylarının sayısının erkeklere oranla daha fazla sayıda olduğu görüldü. Bu nedenle yapılan araştırma cinsiyet dağılımının daha homojen olduğu bir grupla tekrarlanabilir.
12. Çalışma öğretmen adayları ile yapılmıştır. Öğrencilerin, öğretmenlerin ve öğretim elemanlarının kan bağışına yönelik tutumlarının incelenmesine yönelik benzer çalışmalar yapılabilir.
13. Çalışmanın örneklemini 283 fen bilgisi öğretmen adayı oluşturmuştur. Benzer bir araştırma, daha geniş bir örneklemle yapılabilir.
14. Öğretmen adayları başta olmak üzere, fen eğitimi ile ilgili bütün bileşenlere yönelik kan bağışı çalışmalarının yapılması ve incelenmesi kan bağışı konusunun ve kan bağışını etkileyen değişkenlerin belirlenmesi açısından önemlidir.
15. Kan bağışı konusuna dikkat çekmek amacıyla toplum genelinde okuma-yazma seferberliğine benzer şekilde Kızılay ve özellikle eğim kurumlarının içinde bulunduğu bir kan bağışı seferberliği düzenlenebilir.
16. Belediye ve Kaymakamlıklarda kan bağışına yönelik faaliyet gösteren birimler oluşturulması sağlanabilir.

KAYNAKLAR

Abdel Galil, M., Abdel Gader, Abdel Moniem, A., Furgah, H., Al Gahtani , Mohamed, Farghali, Ali, H., Ramadan, Abdel Kareem ve Al-Momen, M., 2011. Attitude to blood donation in Saudi Arabia, Asian Journal of Transfusion Science, 5, 2, 121–126.

Aydın, Z., 2010. Okulda değerler eğitimi, Eğitime Bakış, 18, 16-19.

Al-Drees, A.M., 2008. Attitude, belief and knowledge about blood donation and transfusion in Saudi population, Pakistan, Journal of Medicine Science, 24, 1, 74-79.

Ahmed, Z., Zafar, M., Khan, A.A., Anjum, M.U. ve Siddique, M.A., 2014. Knowledge, attitude and practices about blood donation among undergraduate medical students in Karachi, Journal of Infectious Diseases & Therapy, 2, 134.

Bostancı-Daştan, N., Daştan, M. ve Kıranşal, N. 2013a. Sağlık yüksekokulu öğrencilerinin kan bağışına yönelik bilgi ve tutumları, Kafkas Tıp Bilimleri Dergisi, 1, 27-32.

Bostancı-Daştan, N., Daştan, M., ve Kıranşal, N. 2013b. Practices and attitudes towards blood donation in health high school students, International Journal of Human Sciences, 1, 10, 293-306.

Buciuniene, İ., Stoniene, L., Blazeviciene, A., Kazlauskaite, R. ve Skudiene V., 2006. Blood donors' motivation and attitude to non-remunerated blood donation in Lithuania, BMC Public Health, 6, 1, 166-174.

Bourne P.A., Richards, S. ve Holder-Nevins, D., 2013. Knowledge, attitude, practices and readiness among university science students toward nonremunerated blood donation in a middle-ıncome developing country, TAF Preventive Medicine Bulletin, 12, 5, 529-538.

Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F., 2011. Bilimsel araştırma yöntemleri (9. Baskı), Pegem Akademi Yayınları, Ankara.

Büyüköztürk, Ş., 2008. Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı, Pegem Akademi Yayınları, Ankara.

Can,Ş., Çelik,C. ve Güven, G., 2016. İlköğretim Bölümü Öğretmen Adaylarının Kan Bağışına Yönelik Tutumları, 15. Uluslararası Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu, Muğla, Bildiriler Kitabı, 677-684.

Cantürk, E., Ceylan, S., Akgün, U., Kulular, A., Kurtuluş, Y., Alnawajha, A., Şengelen, M. ve Aslan, D., 2013. "Gönüllülük" kan merkezlerine başvuruda fark yaratır mı? Ankara'da seçilmiş kan merkezleri başvuruları üzerinden bir değerlendirme, Türkiye Halk Sağlığı Dergisi, 11, 2, 86-95.

Chen, JX., Zhang, TM., Lim, FL., Wu, HC., Lei, T.F., Yeong, P.K. ve Xia, S.J., 2006. Current knowledge and attitudes about organ donation and transplantation among Chinese university students, Transplantation Proceedings, 38, 2761-2765.

Chliaoutakis, J., Socrataki, F., Lemonidou, C. ve Papaioannou, D., 1994. Blood donor behaviour in Greece: implications for health policy, Social Science. Medicine, 38, 1461–1467.

Çelik, C. ve Güven, G., 2015. Kan bağışı tutum ölçeğinin geliştirilmesi:geçerlilik ve güvenilirlik çalışması, Erzincan Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi, 17, 2, 504-521.

Çınar, A., 2013. Değerler felsefesi ve psikolojisi, Emin Yayınları, Bursa.

Demirel, Ö. ve Ün, K., 1987. Eğitim terimleri, Şafak Matbaası, Ankara.

Demirtaş-Madran, H. A., 2012. Tutum, tutum değişimi ve ikna, Nobel Yayınları, Ankara.

Efteli, E., Tuğrul, E., Ergin, S., 2018. Hemşirelik Bölümü öğrencilerinin kan bağışına yönelik tutumlarının belirlenmesi, Hemşirelik Bilimi Dergisi, 1, 1, 5-9.

Eğerci, Z.M., 2018. Öğretmenlerin fen bilimleri dersinin drama yöntemi ile işlenmesine yönelik öz yeterlik, tutum ve görüşlerinin belirlenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Ertuğrul-Örüç, N. ve Yenicesu, İ., 2016. Sağlık Bakanlığı, Türkiye'de kan tedarik sisteminin güçlendirilmesi teknik destek projesi. https://sbu.saglik.gov.tr/ Ekutuphane/Yayin/523 Erişim tarihi: 15.01.2019.

Ferguson, E., Farrell, K., James, V. ve Lowe, K.C., 2004. Trustworthiness of information about blood donation and transfusion in relation to knowledge and perceptions of risk: An analysis of UK stakeholder groups, Transfusion Medicine, 14, 205-16.

Gürdal, A., 1992. İlköğretim okullarında fen bilgisinin önemi, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 8, 185-188.

Hablemitoğlu, Ş., Özkan, Y. ve Yıldırım, F., 2010. Bir fedakârlık örneği olarak" Kan bağışı", Aile ve Toplum Dergisi, 5, 20, 67-77.

Hosain, G.M., Anisuzzaman, M. ve Begum, A., 1997. Knowledge and attitude towards voluntary blood donation among Dhaka University students in Bangladesh, East African Medical Journal, 74, 9, 549-553.

Ishimwe, Y., 2017. Attitude towards incentives for blood donation in europe, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

İlter, İ. ve Köksalan, B., 2011. Sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine olan tutumları, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 21, 1, 113-128.

İnceoğlu, M., 2010. Tutum algı iletişim, Beykent Üniversitesi Yayınevi, İstanbul.

Kabinda, J.M., Miyanga, S.A., Ramazani, S.Y., Dramaix, M.W., 2014. Assessment of knowledge, attitude and practice of the general population of bukavu in the Democratic Republic of Congo on blood donation and blood, Transfusion. Health, 6, 2525-2534.

Kamaraj, E., 2009. İlköğretim fen ve teknoloji dersi öğretim programının günlük yaşamla ilişkilendirilmesine dair öğrenci ve öğretmenlerin görüşleri, Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.

Kaplan, M., 2018. Sosyal pazarlama faaliyetlerinin gönüllülük davranışlarına etkisi: Türk Kızılayı ve kan bağışı üzerine bir araştırma, Doktora Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.

Karagöz, Y., 2017. Spss ve amos uygulamalı nicel-nitel-karma bilimsel araştırma yöntemleri ve yayın etiği, Nobel yayınları, Ankara.

Kavacık, M., 2014. Bağışçıların demografik özelliklerinin kan bağışı hakkındaki bilgi, algı ve tutumlarına yönelik inceleme (Gata Kan Eğitim Merkezi Ve Kan Bankası Müdürlüğü), Yüksek Lisans Tezi, Türk Hava Kurumu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Kavak, M., 2017. Üniversite öğrencilerinin kan bağışına karşı bilgi, tutum ve davranışlarının değerlendirilmesi ,Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yeni Yüzyıl Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Kaya, E., Sezek, F., ve Doğan, S., 2007. Üniversite öğrencilerinin kan bağışına karşı tutumları ve kan bağışında alan bilgilerinin etkisinin incelenmesi, Journal of Arts and Sciences, 7, 97-114.

Kınalı-Bereketli, S., 2009. Kan bağışı yapan üniversite öğrencilerinin bağış nedenleri ve cinsel yolla bulaşan hastalıklara ilişkin bilgi ve risklerinin belirlenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Koyunlu-Ünlü, Z., 2011. Bilgisayar simülasyonları ve laboratuvar etkinliklerinin birlikte uygulanmasının öğrencilerin fen başarısına ve bilgisayara karşı tutumuna etkisi, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Kurt, S.G, Kaptanoğlu, A.Y., Yıldırım, M.M., Altunay, H., 2011. Kadınlar neden kan bağışında bulunmuyorlar? , IV. Ulusal Kan Merkezleri ve Tranfüzyon Tıbbı Kongresi, Antalya, Kongre Özet Kitabı, 168-169.

Küçükkara, G., Dönmez, T., Altındiş, A., Arslan, F. ve Altındiş, S., 2017. Üniversite öğrencilerinin kan bağışı konusundaki farkındalıkları ve yaklaşımları. Journal Of Human Rhythm, 3, 3, 151-156.

MEB., 2013. İlköğretim kurumlan (ilkokullar ve ortaokullar) fen bilimleri dersi (3, 4, 5, 6, 7 ve 8. sınıflar) öğretim programı, Ankara.

MEB., 2018. İlköğretim kurumlan (ilkokullar ve ortaokullar) fen bilimleri dersi (3, 4, 5, 6, 7 ve 8. sınıflar) öğretim programı, Ankara.

Misje, A. H., Bosnes, V., Gasdal, O., Heier, H. E., 2005. Motivation, recruitment and retention of voluntary non-remunerated blood donors: a survey-based questionnaire study, Blackwell Publishing Vox Sanguinis, 89, 236-244.

Olaiya M.A., Alakija W., Ajala A. ve Olatunji, R.O., 2004. Knowledge, attitude, beliefs and motivations towards blood donations among blood donor in Lagos, Nigeria, Transfusion Medicine, 14, 13-17.

Özbeşer, E., Bayrak, S., Bozdoğan, B., Genç, A., Uğur, K.S., 2013. Kan bağışı üzerine bilgi, tutum ve davranış ölçümü anket çalışması. XV. Öğrenci Sempozyumu Çalışma Grubu Raporları, Başkent Üniversitesi, Tıp Fakültesi. http://tip.baskent.edu.tr/kw/upload/464/dosyalar/cg/sempozyum/ogrsmpzsnm15/15.S5.pdf?id=10953 Erişim tarihi: 13 Aralık 2018.

Özden, Y., 2008. Öğrenme ve öğretme, Pegem Akademi Yayınları, Ankara.

Özgüven, İ.E., 1994. Psikolojik testler, PDREM Yayınları, Ankara.

Özmen, D., Çetinkaya, A. Ç., Sarızeybek, B., ve Zeybek, A., 2008. Celal Bayar Üniversitesi Manisa Sağlık Yüksekokulu öğrencilerinin organ bağışına ilişkin bilgi ve görüşleri, Türkiye Klinikleri Journal of Medical Sciences, 28, 3, 311-318.

Özpulat, F., 2017. Üniversite öğrencilerinin kan ve organ bağışına ilişkin düşünceleri. Sağlık Bilimleri ve Meslekleri Dergisi, 4, 2, 71-79.

Sabu, K.M., Remya, A., Binu, V.S., Vivek, R., 2011. Knowledge, attitude and practice on blood donation among health science students in a university campus, South India. Online Journal of Health and Allied Sciences, 10, 2, 6-9.

Saleem, H. ve Okumuş, İ., 2017. Kan ve Organ Bağışı Mobil Yönetim Sistemi. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Mühendislik Bilimleri Dergisi, 20, 2, 45-53.

Shenga M., Pal, R., ve Sengupta, S., 2008. Behavior disparities towards blood donation in Sikkim, İndia, Asian Journal of Transfusion Science, 2, 2, 56-60.

Soyal, H., Yarar, O., 2018. Sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu öğrencilerinin kan bağışına karşı tutum ve davranışları, Marmara Sağlık Hizmetleri Dergisi, 1, 2, 65-68.

Şıhbaraklıoğlu, H., 2014. Kayseri ilinde toplumun kan bağışına karşı tutum ve davranışları, Yüksek Lisans Tezi, T.C. Okan Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, 2017. Müfredatta Değişiklik Çalışmalarımız Üzerine, Basın toplantısı dokümanı. http://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_07/18160003_basin_aciklamasi-program.pdf Erişim tarihi: 21.12.2018.

Tavşancıl, E., 2006. Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.

Temur, A., 2011. Dokular, 147-192, Bozkurt, O.(Editör), Genel Biyoloji, 4.Baskı, Pegem Akademi Yayıncılık, Ankara.

Topsakal, S., 2006. Fen ve teknoloji öğretimi, 1.Baskı, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.

Tulunay, E.A, 2007. Kan bağışçılarının ve bir kamu kurumu çalışanlarının kan bağışına ilgisi, bilgi düzeyleri ve ulusal yeterliliğe ulaşma yöntemleri, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Turan, S., 2018. Fen eğitiminde ev laboratuvarı etkinliklerinin öğrenci başarısına etkisi, Yüksek Lisans Tezi, Kastamonu Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Kastamonu.

Ulusoy, K. ve Dilmaç, B. 2016. Değerler eğitimi, 4.Baskı, Pegem Akademi Yayınları, Ankara.

Ulusoy, K. ve Arslan, A., 2016. Değerli bir kavram olarak "değer ve değerler eğitimi", 2-17.

Ulutaş, H., 2018. Fen bilgisi öğretmen adaylarının fen ve teknoloji bilgilerini günlük hayatla ilişkilendirme düzeylerinin araştırılması, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Ülman, Y., 2000. Tıbbi etik açısından kan ve kan ürünlerinin transfüzyonu, Ulusal Kan Merkezleri ve Transfüzyon Kurs Kitabı, Özcan Matbaacılık, İstanbul.

Varış, F., 1988. Eğitimde program geliştirme, Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları, Ankara.

Wiwanitkit V., 2000. A study on attitudes towards blood donation among people in a rural district, Thailand. Southeast, Asian Journal Trop Medicine Public Health, 31, 3, 609-611.

Yaman, E., 2012. Kan Bağışının Faydaları, 14. Baskı, Gata Basımevi, Ankara.

Yapıcı, H., 2015. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin drama yöntemini kullanmaya yönelik öz yeterlilikleri. The Journal of Academic Social Science Studies, 38, 371- 381.

Yıldız Ç.G., Emekdaş, A., Kanık, N., Tiftik, N., Solaz, G., Aslan, S., Tezcan, M.S., Serin, S., Erden, İ., Helvacı ve Otağ, F., 2006."Neden Kan Bağışlamıyoruz? Mersin İlinde Yaşayanlarda Kan Bağışına Genel Bakış: Anket Çalışması", İnfeksiyon Dergisi, 20, 1, 41-55.

Yazar, T., Özekinci, B. ve Lala, Ö. 2017. Öğretmen ve okul yöneticilerinin değerler eğitimi kavramına ilişkin metaforik algıları. Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi 5,3, 245-269.

Zaller, N., Nelson, K.E., Ness,P., Wen,G., Bai,X. Ve Shan,H., 2005. Knowledge, attitude and practice survey regarding blood donation in a Northwestern Chinese city, Transfusion Medicine, 15, 4, 277-286.

URL-1< https://www.acibadem.com.tr/Hayat/Bilgi/kan-bagisi-nedir-nasil-yapilir>, Erişim tarihi: 18 Aralık 2018.

URL-2< http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5ce2f40b4bd944.89889243>, Erişim tarihi: 16 Şubat 2019.

EKLER

EK A. Etik Kurul Onayı

EK B. Kan Bağışına Yönelik Tutum Ölçeği İzni

EK C. Afyon Kocatepe Üniversitesi Araştırma İzni

EK D. Aksaray Üniversitesi Araştırma İzni

Ek A. Etik Kurul Onayı

T.C.
AKSARAY ÜNİVERSİTESİ
İnsan Araştırmaları Etik Kurulu Kararı

Tarih	Toplantı Sayısı	Karar No	Sayfa
02.11.2018	16	2018/197-233	4

Üniversitemiz İnsan Araştırmaları Etik Kurulu 02.11.2018 tarihinde saat 14.00'da İslami İlimler Fakültesi Toplantı Salonunda kurula yapılan başvuruları görüşmek üzere toplanmış ve aşağıdaki kararı/kararları almıştır:

Karar 2018/203: Yürütücülüğünü Enver KILINÇ'ın yaptığı **" Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Kan Bağışına Yönelik tutumlarının İncelenmesi "** başlıklı araştırma ile ilgili 2018/203 protokol numaralı başvuru kurulumuz tarafından incelenmiş, Üniversitemiz İnsan Araştırmaları Etik Kurul Yönergesi'nde belirtilen etik ilkelere **uygun olduğuna**, toplantıya katılan üyelerin oy birliği ile karar verilmiştir.

Karar 2018/204: Yürütücülüğünü Koray AKBABA'nın yaptığı **" Teknoloji Destekli Fen Öğretiminin Öğrencilerin Fene Ve Teknoloji Kullanımına Yönelik Tutumlarına Etkisi "** başlıklı araştırma ile ilgili 2018/204 protokol numaralı başvuru kurulumuz tarafından incelenmiş, Üniversitemiz İnsan Araştırmaları Etik Kurul Yönergesi'nde belirtilen etik ilkelere **uygun olduğuna**, toplantıya katılan üyelerin oy birliği ile karar verilmiştir.

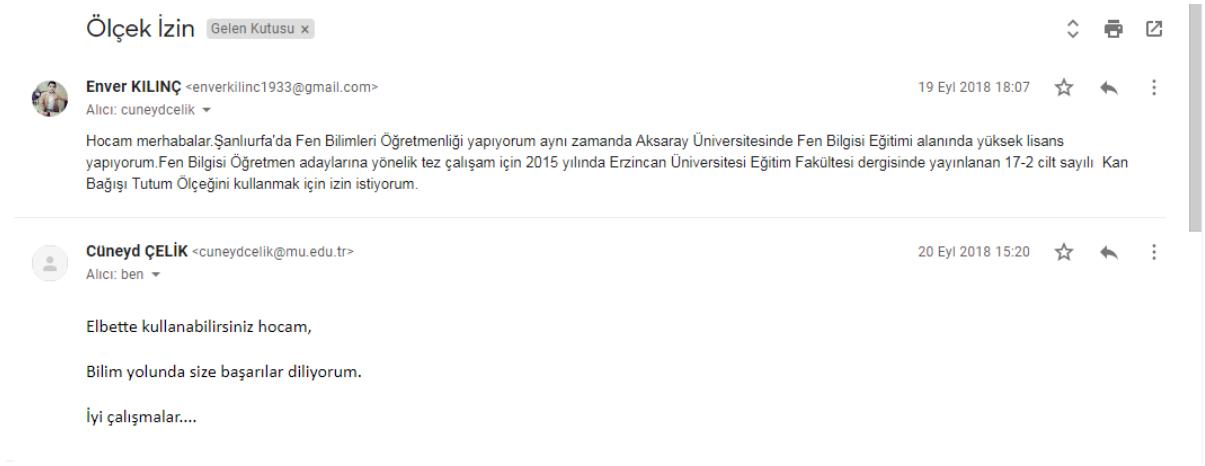
Karar 2018/205: Yürütücülüğünü Orhan YÜKSEL'in yaptığı **" Fen Bilimleri Dersinde Sorgulamaya Dayalı Öğrenme Ortamlarının Öğrencilerin Sorgulayıcı Öğrenme Becerileri Algısına ve Araştırma Becerilerine Etkisi"** başlıklı araştırma ile ilgili 2018/205 protokol numaralı başvuru kurulumuz tarafından incelenmiş, Üniversitemiz İnsan Araştırmaları Etik Kurul Yönergesi'nde belirtilen etik ilkelere **uygun olduğuna**, toplantıya katılan üyelerin oy birliği ile karar verilmiştir.

Evrakın elektronik imzalı suretine https://e-belge.aksaray.edu.tr adresinden bcdbdff7-8561-46b5-a5fb-9b011c284586 kodu ile eri ebilirsiniz.
Bu Belge 5070 sayılı Elektronik mza Kanunu'nun 5. Maddesi gere ince güvenli elektronik imza ile imzalanmı tır

Prof. Dr. Necmettin AYGÜN **Başkan**		
Doç. Dr. Mehmet KARACA **Üye**	İzinli **Prof. Dr. Hüseyin ÜNLÜ** **Üye**	**Dr. Öğr. Üyesi** **Sevilay USLU DİVANOĞLU** **Üye**
Dr. Öğr. Üyesi Arzu YÜKSEL **Üye**	İzinli **Dr. Öğr. Üyesi Gaye BULUT** **Üye**	**Dr. Öğr. Üyesi** **Funda VARNACI UZUN** **Üye**

Evrakın elektronik imzalı suretine https://e-belge.aksaray.edu.tr adresinden bcdbdff7-8561-46b5-a5fb-9b011c284586 kodu ile erişebilirsiniz. Bu Belge 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu'nun 5. Maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Ek B. Kan Bağışına Yönelik Tutum Ölçeği İzni

Ölçek İzin Gelen Kutusu ×

Enver KILINÇ <enverkilinc1933@gmail.com> 19 Eyl 2018 18:07

Alıcı: cuneydcelik

Hocam merhabalar.Şanlıurfa'da Fen Bilimleri Öğretmenliği yapıyorum aynı zamanda Aksaray Üniversitesinde Fen Bilgisi Eğitimi alanında yüksek lisans yapıyorum.Fen Bilgisi Öğretmen adaylarına yönelik tez çalışam için 2015 yılında Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi dergisinde yayınlanan 17-2 cilt sayılı Kan Bağışı Tutum Ölçeğini kullanmak için izin istiyorum.

Cüneyd ÇELİK <cuneydcelik@mu.edu.tr> 20 Eyl 2018 15:20

Alıcı: ben

Elbette kullanabilirsiniz hocam,

Bilim yolunda size başarılar diliyorum.

İyi çalışmalar....

Ek C. Afyon Kocatepe Üniversitesi Araştırma İzni

Aksaray Üniversitesi - Aksaray Üniversitesi Rektörlüğü
- Genel Sekreterlik
20.12.2018
Sayı: -044-E.00000352939
00000352939

T.C.
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı

Sayı : 70813604-044-E.
Konu : Araştırma İzni

AKSARAY ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
Adana Yolu Üzeri E-90 Karayolu 7. Km Merkez Kampüs PK:68100 Merkez/AKSARAY

İlgi : 12.12.2018 tarih ve 45333631-300-348521 sayılı yazınız.

Üniversiteniz Fen Bilimleri Enstitüsü Matematik ve Fen Bilimleri Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans programı öğrencisi Enver KILINÇ'ın "Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Kan Bağışına Yönelik Tutumlarının İncelenmesi" konulu tez çalışması kapsamında "Kan Bağışı Tutum Ölçeği"nin Üniversitemiz Eğitim Fakültesi Fen Bilgisi Öğretmenliği bölümü öğrencileri ile çalışma yapması uygun görülmüştür.

Bilgilerinize saygılarımla arz ederim.

e-imzalıdır
Prof.Dr. Mehmet KARAKAŞ
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

Evrakı Doğrulamak İçin : https://ebys.aku.edu.tr/enVision/Dogrula/5N4SZA5

Adres:Afyon Kocatepe Üniversitesi Ahmet Necdet Sezer Kampüsü Rektörlük Binası B Blok Kat:1 Afyon
Telefon:0272 2281124 Faks0272 2281181
e-Posta:gensek@aku.edu.tr
Bilgi için: Kadir Birduman
Unvanı: Memur

Bu belge 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5. Maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Ek D. Aksaray Üniversitesi Araştırma İzni

Aksaray Üniversitesi - Eğitim Fakültesi - Eğitim Fakültesi Öğrenci İşleri
16.04.2019 12:03
Sayı: 35609705-100-E.00000189501
00000189501

T.C.
AKSARAY ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Eğitim Fakültesi Dekanlığı

Sayı : 35609705-100
Konu : İzin Talebi

ÖĞRENCİ İŞLERİ DAİRE BAŞKANLIĞINA

İlgi: 10.12.2018 tarih ve 348842 sayılı yazınız.

İlgi yazıya istinaden Üniversitemiz Fen Bilimleri Enstitüsü Matematik ve Fen Bilimleri Anabilim Dalı tezli yüksek lisans programı öğrencisi 142308419 numaralı Enver KILINÇ'ın Dr. Öğr. Üyesi Mustafa KIŞOĞLU'nun danışmanlığında yürüttüğü ilgide kayıtlı "Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Kan bağışına Yönelik Tutumlarının İncelenmesi" başlıklı Yüksek Lisans Tez kapsamında kullanılacak olan "Kan Bağışı Tutum Ölçeği"nin Fakültemiz Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Bölümü Fen Bilgisi Öğretmenliği Anabilim dalında kayıtlı 1.,2.,3. ve 4. sınıf öğrencilerine uygulama yapması uygun görülmüştür.

Gereğini arz ederim.

e-imzalıdır
Prof. Dr. Özgül KELEŞ
Dekan

Evrakın elektronik imzalı suretine https://e-belge.aksaray.edu.tr adresinden 67275c20-3bd5-49fa-9705-32b7bed7ecd4 kodu ile eri ebilirsiniz.
Bu Belge 5070 sayılı Elektronik mza Kanunu'nun 5. Maddesi gere ince güvenli elektronik imza ile imzalanmı tır

Aksaray Üniversitesi Rektörlüğü
Adres:Eğitim Fakültesi
Tel:03822883314
Bilgi için: Eğitim Fakültesi
Fax:03822883333
WEB: www.aksaray.edu.tr

ÖZGEÇMİŞ

Adı ve Soyadı **:** Enver KILINÇ

Adres :Yeni Mah. 632. Sok. No:2/12 Hilvan/Şanlıurfa

E-posta adresi :enverkilinc1933@gmail.com

EĞİTİM BİLGİLERİ (Kurum ve Yıl)

Lise **:** Silifke Lisesi, 2005-2009

Lisans **:** Aksaray Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü Fen Bilgisi Öğretmenliği Anabilim Dalı, 2009-2013

Yüksek Lisans **:** Aksaray Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı, Fen Bilgisi Eğitimi Bilim Dalı, 2014-...

MESLEKİ DENEYİM VE ÖDÜLLERİ

Mesleki Deneyim:

1. Uluyazı Ortaokulu Hilvan/Şanlıurfa(Fen Bilimleri Öğretmeni)2015-2018
2. Uluyazı Ortaokulu Hilvan/Şanlıurfa (Müdür Yardımcısı)2017-2018
3. 75.Yıl Ortaokulu Hilvan/Şanlıurfa(Fen Bilimleri Öğretmeni)2018-2019

Ödüller: Hilvan Kaymakamlığının olurları ile Hilvan İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından 2 adet "Başarı Belgesi" alınmıştır.

KATILDIĞI BİLİMSEL ETKİNLİKLER

1. Sinop Üniversitesi ve TÜBİTAK İşbirliği ile hazırlanan ''Fen Sınıflarının Disiplinler Arası Bağlarla Güçlendirilmesi'' Projesi, 21-29 Ağustos 2015
2. Robotik Eğitici Eğitimi, 18-20 Nisan 2016
3. TÜBİTAK 4006 Bilim Fuarları Proje Yürütücülüğü ve Danışmanlığı, 2015-2016 Eğitim Öğretim Yılı
4. FEN EĞİTİMCİLERİ GELİŞİM PROGRAMI (FEGEP_AÖS) kapsamında Astronomi Öğretmen Semineri, 19-20 Ekim 2018
5. TÜBİTAK 13.Ortaokul Araştırma Projeleri Danışmanlığı, 4 Ocak-7 Şubat 2019